

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTELERİN SOSYO- EKONOMİK GELİŞMEDEKİ
ROLÜ
(BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Kader KARDOĞAN**

VAN-2017

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTELERİN SOSYO- EKONOMİK GELİŞMEDEKİ ROLÜ
(BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Kader KARDOĞAN**

**Danışman
Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU**

**Bu Tez Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bap Koordinasyon Birimi Tarafından
SYL-5526 Nolu Proje Olarak Desteklenmiştir.
VAN-2017**

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yüksek Lisans Tezi
Kader KARDOĞAN
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ağustos, 2017

**ÜNİVERSİTELERİN SOSYO-EKONOMİK GEŞİMEDEKİ ROLÜ
(BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Üniversiteler, bulundukları bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesini sağlayan en önemli unsurlarından biridir. Üniversiteler farklı bölgelerden gelen bireyleri kendi bünyesinde buluşturup kültürel anlamda çeşitlilik sağlamaktadır. Ekonomik anlamda, üniversiteler kent ekonomisine yapmış oldukları harcamalar ile ön plana çıkmaktadır. Üniversiteler kalkınmanın önemli faktörlerinden olan beşeri sermayeyi üretmektedirler. Bu sayede nitelikli iş gücünün ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada Bitlis Eren Üniversitesi'nin bölgeye olan sosyo-ekonomik etkileri incelenmiş ve bu bağlamda öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Temsili olarak toplam 400 öğrenciye uygulanmıştır. Bitlis Eren Üniversitesi bölgesel kalkınmada sosyo-ekonomik olarak bölgeye katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Bölgesel Kalkınma, Bitlis, Sosyo- Ekonomik Gelişme.

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU

Yüksek Lisans Tezi
Kader KARDOĞAN
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ağustos, 2017

**THE ROLE OF UNIVERSITIES IN SOCİA- ECONOMIC DEVELOPMENT
(UNIVERSITY EXAMPLE BİTLİS EREN)**

ABSTRACT

The universities are one of the most important fact in their located region and provide intercultural diversity for people who come from other regions. It is easy to see how they affect city economy. The universities also provide human capital which is an important step for development and reconstruction that contribute qualified manpower to be emerged.

This study researched Bitlis Eren University about its contribution to the socio-economic growing. A survey has done with 400 students regarding to the research and the survey result shows Bitlis Eren University contribute socio-economic growing to the region.

Key Words: Universty, Regionel Development, Bitlis, Socio- Economic Development.

Thesis Advisor: Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU

TEŞEKKÜR

Ele almış olduğum bu çalışma sırasında yanımda olan ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım sayın hocam Doç. Dr. Zafer Kanberoğlu'na, yazım aşamasında sürekli kapısını çaldığım, yardım istediğim ve benden hiçbir türlü yardımını esirgemeyen sayın hocam Doç. Dr. Şükrü Mollavelioğlu'na ve sayın hocam Doç. Dr. Mehmet Akif Arvas'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Çalışmam sırasında yanımda olan yol arkadaşım sayın Ahmet Aksoy'a , sabır ve özveriyle bana destek olan değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Merkezi tarafından desteklenmiştir (Proje No: SYL-2017-5526). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Merkez çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Kader KARDOĞAN AKSOY

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
TEŞEKKÜR	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IX
ÖNSÖZ.....	X
GİRİŞ	XI
1. BÖLÜM: ÇALIŞMANIN UNSURLARI	1
1.1. ÇALIŞMANIN AMACI	1
1.2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ	1
1.3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	1
1.4 ÇALIŞMANIN KAPSAMI.....	2
1.5 İLGİLİ ÇALIŞMALAR	2
2.BÖLÜM: SOSYO-EKONOMİK KALKINMADA ÜNİVERSİTELER	4
2.1. KALKINMA KAVRAMINA GENEL BAKIŞ.....	5
2.2. ÜNİVERSİTE KAVRAMI VE ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMLERİ	6
2.2.1. ÜNİVERSİTE KAVRAMI.....	6
2.2.2. ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMİ	7
2.3. EĞİTİM VE KALKINMA İLİŞKİSİ	11
2.3.1. İÇSEL ENDOJEN BÜYÜME MODELLERİ.....	15
2.3.2. İÇSEL BÜYÜME MODELLERİNİN SINIFLANDIRILMASI.....	17
3. BÖLÜM: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUMSAL YAPISI.....	18
3.1. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN AKADEMİK YAPISI.....	18
3.2.BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN İDARİ YAPISI.....	21
3.2.1. DAİRE BAŞKANLIKLARI.....	21
3.2.2. GENEL SEKRETERLİK	21

3.2.3. MÜDÜRLÜKLER	21
3.2.4. REKTÖRLÜĞE BAĞLI BİRİMLER	22
3.3. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN BİLİMSEL FAALİYETLERİ	22
3.4. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN SOSYAL ETKİLERİ.....	24
3.5. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN EKONOMİK ETKİLERİ	26
4. BÖLÜM: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN SOSYO- EKONOMİK KALKINMADAKİ ROLÜNÜN TESPİTİNE YÖNELİK ÇALIŞMA	27
5. SONUÇ.....	49
KAYNAKÇA	52
ANKET ÖRNEĞİ	56

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AR-GE: Araştırma Geliştirme

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÜAK: Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı

YDK: Yüksek Denetleme Kurulu

YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Üniversitelerin ekonomik ve Sosyal Gelişmeye Katkıları.....	27
Tablo 2: Ankete Katılan Öğrencileri Cinsiyete Göre Değerlendirme.....	31
Tablo 3: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet İle Fakülte İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	33
Tablo 4: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet İle Oturma Türü İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	34
Tablo 5: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet İle Çalışma Durumu İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	35
Tablo 6: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıfa Göre Değerlendirme.....	36
Tablo 7: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Oturma Türü İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	38
Tablo 8: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Bitlis'te Bulunma Durumunun Çapraz Tablosu.....	39
Tablo 9: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Çalışma Durumu İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	40
Tablo 10: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Gıda Harcama İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	41
Tablo 11: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Sağlık Harcama İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	42
Tablo 12: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf İle Ulaştırma Harcama İlişkisinin Çapraz Tablosu.....	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Taban İçsel Büyüme Modeli.....17

Şekil 2: İktisadi Büyümenin İçselliğini Sağlayan Modellerin Varsayımları..18

ÖNSÖZ

Günümüzde eğitim, ülkelerin sosyal, siyasal, ve ekonomik gelişmelerinde en önemli faktörlerinden biridir. Bu anlamda eğitim kalkınmanın da bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşme ve bilgi teknolojilerinin gelişmesi neticesinde nitelikli bireylere ihtiyaç duyulmakta ve eğitime olan gereksinim sürekli artmaktadır.

Üniversiteler bulundukları bölgelerin sosyal ve ekonomik yapılarını etkilemektedirler. Üniversiteler bulundukları şehir için; eğitim, bilgi, iş imkanları, kültür aktarma ve sosyal hizmetler konusunda önemli kurumlardır. Yükseköğretim kurumları bilgi toplumunda bilgiyi üreten ve bu bilgiyi yayan, sosyal sorumluluk düzeyi yüksek, üretimde, verimlilikte artışı sağlayacak bireyler yetiştirmektedir.

Bu çalışmada, üniversitelerin bulundukları bölgeye sosyo-ekonomik katkıları varsayımından hareket edilerek uygulama çalışması olarak Bitlis Eren Üniversitesi seçilmiştir.Çalışmada üniversitenin sosyo-ekonomik gelişmeye olan etkisi incelenecektir. Yüksek öğretim kurumlarının bölgeye olan ekonomik katkısı araştırılacak ve elde edilen bilgiler incelenecektir. Üniversite öğrencilerine uygulanacak olan anket çalışmasıyla belirlenen değişken faktörlerin ilişki düzeyleri yapılacak analiz sonucunda ortaya konacaktır.

GİRİŞ

Üniversitelerin kalkınma üzerindeki etkisi kaçınılmaz bir durumdur. Üniversiteler bulundukları yörede sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, teknik konularında sorumluluk taşıyan kurumlardır. Beşeri sermaye dediğimiz olguyu içinde barındıran en önemli kurumdur. Beşeri sermaye bir ülkenin kalkınmasında fazlasıyla bir rol üstlenmekte;bilginin gelişiminde, yeni bilgilerin üretilmesinde, bu bilgilerin yayılmasında, teknik konularda ve sosyo-kültürel gelişimde de kullanılmaktadır. Üniversiteler bu yönüyle teknoloji, ilim, fen ve beşeri bilimler ile ilgili araştırmalarıyla sadece ülke kalkınması değil aynı zamanda dünyanın kalkınması açısından da sorumludurlar.Yine aynı şekilde sürdürebilir kalkınmayı sağlamak için üniversitelerin ve araştırma merkezlerinin bilgi ve teknolojisinin kullanımı ile mümkün olacaktır.

1. BÖLÜM: ÇALIŞMANIN UNSURLARI

Bu bölümde; ‘ Çalışmanın Konusu ve Önemi, Çalışmanın Amacı, Çalışmanın Kapsamı, Çalışmanın Yöntemi ve İlgili Çalışmalar’ adlı başlıklara yer verilmiştir.

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI

Araştırma kalitatif ve kantitatif bir araştırmadır. Nitel araştırma tezimizin ana konusu olan kalkınma olgusundaki ilişkilerin anlamını ve türünü keşfetmek için gözlemlerin sayısal olmayan bir biçimde incelenmesi ve yorumlanmasıdır. Çalışmanın amacı, konuyla ilgili araştırma yapıp yapılan araştırmaların istatistiksel uygulamalar sonucunda nicel verilerle genelde üniversitelerin sosyo-ekonomik gelişmeye, özelde ise Bitlis Eren Üniversitesi'nin bölgeye olan sosyo-ekonomik katkılarını belirlemektir.

1.2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Bölgede bulunan üniversitenin sosyo-ekonomik kalkınmada ki rolünü araştırmak, araştırmayı Bitlis Eren Üniversitesi'nde bulunan 400 öğrenciye anket yöntemiyle uygulayıp çıkan sonuçta elde edilen nicel bilgilerle açıklamaktır. Araştırma Bitlis Eren Üniversitesi bazında yapılmış bir çalışma yönüyle ilk olacaktır.

1.3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Üniversitenin bulunmuş olduğu bölgede üniversite öğrencileriyle gerçekleşmiş olarak anket, mülakat ve gözlem olarak belirlenmiştir. Tez çalışmasında belirlenen süre iki dönem (1 yıl) olarak belirlenmiştir. Bu sürenin ilk altı ayında Literatür taraması ve derlemelerinin geliştirilmesi, veri toplama aracı bulunması ve bu araçların geliştirilmesi son altı ayında ise yine literatür taramalarının ve derlemelerin geliştirilmesi daha sonra Üniversite öğrencilerine uygulanacak olan anket çalışmasıyla belirlenen değişken faktörlerin ilişki düzeyleri yapılacak analiz sonucunda ortaya konacaktır. Çalışma dört bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde çalışmanın amacı hakkında bilgiler verilecektir. İkinci bölümde ise bölgedeki üniversitelerin iller üzerindeki sosyo-ekonomik ve kalkınma üzerindeki etkileri incelenecektir. Üçüncü bölümde Bitlis Eren Üniversitesi'nin kurumsal yapısı

hakkında bilgiler verilecektir. Dördüncü bölümde ise anket ve elde edilen veriler ile uygulama yapılacaktır.

1.4 ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu araştırmada Bitlis Eren Üniversitesi'nin öğrenci sayısı örneklem olarak alınmıştır. Araştırmada yapılacak olan anket çalışması örneklem olarak alınan 400 öğrenci üzerinde uygulama ile yapılacaktır. 26 sorudan oluşan anket çalışmamız sonucunda üniversitenin bölgeye olan sosyo-ekonomik kalkınmadaki rolü ile sınırlandırılmıştır.

1.5 İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Üniversitelerin sosyo-ekonomik kalkınmadaki rolü 1980'li yıllardan itibaren ilgi göremeye başlamış ve bu konu hakkında çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda ki asıl amaç üniversitelerin bölgeye olan sosyo-ekonomik etkilerini ölçülebilir şekilde ortaya koymaktır. Son yıllarda açılan bir çok üniversite ile hemen hemen üniversitesiz il kalmamıştır. Bir çok araştırmacının dikkatini çeken bu durum araştırmacıların üniversitelerin bölgesel kalkınmaya etkisini araştırmalarına neden olmuştur.

Saliha Erkonak Aydemir (1994), araştırmasında İstanbul ve Ankara illeri dışında 1955 yılında kurulan Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin , Trabzon' a ve çevresine doğrudan ekonomik katkısı ve dolaylı olarak ekonomik katkısının neler olduğu üzerinde inceleme yapmıştır. Ekonomik katkıları çarpan katsayısına ilişkin araştırmasıyla Türkiye'deki ilk önemli çalışmaya imza atmıştır.

Philip Cooke ve Robert Huggins (1997), yaptıkları çalışmada bölgesel kalkınmada Cardiff Üniversitesi'nin katkısını araştırmışlardır. Çalışmada Keynesyen model harcama çarpan katsayıları ve talep yanlı gelir hesaplanmıştır. Bunun için Grove-White ve Darral, Armstrong; Greenaway, Binks, Bleaney, , Topham ve TwomeyReed, Robson ve Whynes, Deas tarafından 3 farkı çalışma esas ele alınmıştır. Çalışmada; 13.935 öğrenci harcamaları baz alınmıştır. Doğrudan ve dolaysız vergi oranları, marjinal tüketim oranları hesaplanmış bu oranların şehrin ekonomisine katkısının 97.192.000 euro olduğu tahmin edilmiştir.

Hatice Erkekoğlu (2000), “Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği” adlı makaledir. Erkekoğlu çalışmasında, 1998-1999 eğitim öğretim yılı için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin kentin istihdam ve ekonomisine katkısını araştırmıştır .

Recai Çınar ve Ö. Selçuk Emsen (2001), “Eğitim ve İktisadi Gelişme: Atatürk Üniversitesi'nin Erzurum İl Ekonomisi ve Sosyal Yapısı Üzerindeki Etkileri” çalışmasını ele almışlardır. Üniversite'nin Erzurum da sosyo- kültürel anlamda katkı sağladığı ve ekonomik anlamda yapılan harcamalar ile il ekonomisine canlılık kazandırdığı gözlemlenmiştir.

Bilginoğlu ve arkadaşları (2002), “Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri” adlı çalışmalarında 2001 yılı itibari ile Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri'ye olan ekonomik katkısını incelemişlerdir .

Glasson, (2003); üniversitelerin, bölgesel kalkınma üzerindeki etkilerini daha çok ekonomik boyutlu, istihdam, harcama ve bilgi yönüyle ele almıştır.

Newlands (2003); üniversitelerin kuruldukları bölgelerdeki etkilerini harcama ve bilgi etkileri olarak iki farklı boyutta incelemiştir. Bunlar; bilimsel araştırmalar ile eğitim çalışmalarıdır ve bölgesel ekonomik gelişme açısından uzun dönemde etkileri bulunmaktadır.

Cooke&Leydesdorff (2004); Peters (2004); Karlsen (2005) üniversitelerin bilgi odaklı olması ve nitelikli iş gücü yetiştirme fonksiyonunun bölgesel kalkınmada etkilerinin neler olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalarda genel bulgu ise; bölgesel kalkınmada üniversitelerin en önemli kaynak olduğudur.

Nazım Çatalbaş (2007), “Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?” makalesinde, şehirde bulunan üniversitelerin şehir ekonomisine faydalarını arttırabilmeleri için kalkınma kutupları üzerinde daha çok durmuştur.

Drucker ve Goldstein, (2007); üniversitelerin, bulundukları bölgelere daha çok teknoloji yoğun işletmeleri çekme, nitelikli bilgi donanımına sahip işgücü

sağlama fonksiyonu ile ekonomik değişimlere esnek bir şekilde uyum sağlayabilme özelliklerine sahip olduklarını belirtmiştir.

İshak Torun, Salih Öztürk ve Sayın San (2009), Kars'ta bulunan Kafkas Üniversitesi'nin şehre sosyo- ekonomik katkısının araştırıldığı “Üniversitenin Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Etkisi: Kafkas Üniversitesi Örneği” makalelerinde, 2004 yılı itibariyle Kafkas Üniversitesi'nin personel ve öğrenci sayıları toplam nüfusun %10 a denk geldiği gözlemlenmiştir. Bunun sonucunda kentin kalkınmasında itici bir rol üstlenmese de, kentin sosyo- ekonomik anlamda kalkınmasında katkılarının olduğu tespit edilmiştir.

Hayriye Nur Görkemli 2009, “Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri” çalışmasında, 2003 yılında Selçuk Üniversitesi'nin Konya ekonomisinde kitotlam istihdama ve toplam gelireolan katkılarını araştırmıştır.

Dulupçu, Akçakanat, Çarıkçı (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Bulundukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği” adlı makalesinde Çalışkan ve (Çarıkçı,Akçakanat,ve Dulupçu, 2010), Uşak'ta bulunan Uşak Üniversitesi'nin şehre olan katkılarının araştırıldığı: “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)” adlı makalesi deönemli olan çalışmalardandır.

2.BÖLÜM: SOSYO-EKONOMİK KALKINMADA ÜNİVERSİTELER

Ekonomik kalkınma ve büyüme ülkelerin en belirleyici esas amaçlarından birisidir. Bu amaca ulaşmak için de ülkelerin sahip olmuş olduğu mevcut kaynakları rasyonel bir biçimde kullanmak gerekmektedir.

Ekonomik kalkınma insanoğlunun ekonomik gelişiminin nasıl değiştiğini, bu değişim için neler yapılması gerektiğini ve koşulların daha iyi şartlara nasıl gelmesi gerektiğini Gönel dile getirmektedir. Gönel'e göre insanoğlu her zaman daha iyi daha mutlu, refah seviyesi daha yüksek bir yaşama gereksinim duyduğu bu yüzden ekonomik kalkınmayı tanımlarken sadece ekonomik koşulları değil daha geniş anlamda tanımlamak gerektiğini dile getirmektedir. Bu tanımda ekonomik

gelişmelerin daha büyük etkisi olduğunu, eğitim, kültür, hak ve özgürlükler gibi kavramlarında kalkınma içerisinde değerlendirilmesini istemektedir (Gönel,2010: 5).

“Ülkelerin kalkınmışlık düzeylerini belirleme de milli gelir miktarıyla birlikte; kültürel, sosyal, ekonomik ve politik durumları da ele alınmaktadır. İktisadi gelişme, kişi başına düşen mal ve hizmetlerle açıklanmakta, bunun yanında kişi başına düşen sağlık ve eğitim harcamaları da gelişmişlik düzeyinin ölçütleri arasında yer almaktadır. Buna eş değer olarak okullaşma, okuryazarlık oranı, ortalama yaşam süresi vb. değerlerde bir ülkenin gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Bütün bu bulgular kalkınma da insanın önemini vurgulamakta ve kalkınmanın ana merkezine insanı odaklamaktadır.İnsanın beceri ve yetenekleri, düşüncesi, eğitim seviyesi, bilgisi ile oluşan kültürel ve ekonomik ortam ülkenin ekonomisine girdi olarak katkı sağlamaktadır (İnanç, Güner, Sarısoy, 2006: 62).

2.1. KALKINMA KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

Kalkınma, İkinci Dünya Savaşından sonrasındaki süreçte akademik ve politik çevrenin dikkatini çekmiş ve günümüzde de önemine dikkat edilmektedir. Daha öncelerde büyümenin bir unsuru olarak karşımıza çıksa da şuan ayrı bir iktisadi kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kalkınma kavramı sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel olguların tamamıyla ilişkisi bulunmaktadır (İldırar, 2006:5).

Büyüme, daha çok girdiyle daha fazla çıktı elde etmeyi tanımlanmaktadır. Kalkınma ise üretim sürecinde olan girdi ve üretimden elde edilen çeşitlilikler üzerinde durmaktadır (Herrick, Kindleberger, 1983: 21.).

Kalkınma ile büyüme arasındaki 5 önemli fark şu şekildedir (Adelman, Yeldan, 2000: 95):

- İnsani Koşullarda Gelişme
- Sürdürülebilir Büyüme
- Teknolojik İlerleme
- Üretim ve Tüketim Biçimlerinde Yapısal Değişimi
- Sosyal ve Politik Yaşamda Kurumsal Modernizasyon

Büyüme iktisat teorisinde yer alırken, kalkınma iktisat politikası kapsamında yer almaktadır. Kalkınma ve büyüme bir birinden ayrı düşünölemeyen kavramlardır. Büyüme iktisadi yapılarda yeniliğı zorunlu kılmaktadır. Aynı biçimde kalkınma yapısal değışikliklere yol açmazsa büyüme sınırlı bir seviyede kalabilmektedir (Ildırar, 2006 : 7).

Kalkınma olgusu içerisinde birçok unsur bulundurmakta ve bunlardan en önemli olanı ekonomik unsurlardır. Kalkınmanın temelini oluşturan ekonomik kalkınma, iktisadi ve sosyal yapıda gelişmeyi bu bağlamda gelişen ilerlemeleri ifade etmektedir. Sosyo-ekonomik kalkınma; modernleşme, sanayileşme, ilerleme, büyüme, yapısal değışme, ekonomik ve sosyo kültürel yapının değıştirilmesi , yenileşmesidir (Göney, 1995:79-89).

Kalkınma, sosyal ve kültürel faktörler söz konusu olduğunda kalkınma tanımını açısından önem kazanmaktadır. Kalkınma, teknolojinin ilerlemesi, bilgi birikiminin yaygınlaşması, şehirleşmenin ön planda olması, kültürel birikimin artması ve değışmesi gibi özellikleri barındırmaktadır (Erkan, 1987: 16). Kalkınma kavramının içerdiği anlam zaman içerisinde değışime uğramaktadır. 19.yüzyılda kıstasları milli gelir, katma değır, üretim hacmi olan “ekonomik büyüme” anlamına gelirken, 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde gelirin yanı sıra toplumların sahip olduğu fiziksel ve sosyal altyapı imkânlarını da içermeye başlamaktadır. 20.yüzyılın son çeyreğinde ise bireylerin toplumların içinde bulundukları doğal, fiziksel, sosyal ve kültürel çevreye bağılı olarak sahip oldukları yaşam kalitesi olarak ölçölmeye başlanmaktadır (Ildıra, 2006 : 7).

2.2. ÜNİVERSİTE KAVRAMI VE ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMLERİ

2.2.1. ÜNİVERSİTE KAVRAMI

Üniversite kavramı ilk kez ortaçağda kullanılmıştır. İlk bilim dili olan Latince'den gelen "Univarsitas" teriminden türetilmiştir (Erdem, 2006: 299-314). Var olan ve var olmuş her şey anlamına geldiğinden insanın düşünmeye dayalı olan gücünün bütün sınırlarını kapsayan bir terimdir (Arda, 2003:7). Dolayısıyla üniversiteler, tarihin şekillendirdiğı, objektif, doğru, bilimsel araştırmalar yapan ve yaptığı araştırmaları

yayan, özgün fikirler ile beraberinde farklılıkları içinde barındıran, eğitim ve araştırma faaliyetlerini içinde bulunduran evrensel niteliklere sahip olan kurumlardır (Varış,1975: 345). Toplumsal ve tarihsel perspektifte üniversiteler bilgi kuramına dayanarak bilginin üretilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Üniversitelerin üstlenmiş olduğu bu temel rol sayesinde bilgiyi yayma fonksiyonu ile bu rolü en güzel biçimde taçlandırmaktadır.19. yüzyıla kadar asıl fonksiyonu eğitim olan üniversitelerin, Sanayi Devrimiyle birlikte araştırma kavramını da bünyesine aldığı gözlenmektedir. Bundan dolayı uygulamalı ve sanayi odaklı araştırmalarda bir devrim olarak nitelenmektedir (Kiper, 2010: 19). Avrupa'da ortaya çıkan ilk üniversiteleri incelediğimizde, çağından ileride yaşadığı zaman diliminde daha radikal fikir ve düşüncelere sahip olan bilim adamlarını görmekteyiz. Bu bilim adamlarını bünyesinde bulunduran Oxford, Cambridge, Bologna gibi üniversiteler bilim adına ilerlemenin de odak noktası haline gelmiştir. Bilimin ilerlemesi eğitim, öğretim ve araştırma gibi unsurların devamlılığını sağlamak için yeni bireyler yine üniversite içinde yetiştirilebilmektedir (Çukurova üniversitesi, 2012).

2.2.2. ÜNİVERSİTELERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Üniversitelerin tarihinin çok eskilere dayandığı, Aristo'nun Lyceum (M.Ö. 387), Eflatun'unun Academia (M.Ö. 400) ve İskenderiye Müze'sine (M.Ö. 330-200) kadar uzandığı görülmektedir (A.E). Arslanoğlu'nun çalışmalarına baktığımızda, üniversitelerin tarihsel evölüsyonun da farklı iki görüş etrafında durulduğu görülmektedir. Birinci görüşe göre üniversitelerin geleneği Sümerlilere dayanmaktadır. Bu görüşe göre M.Ö. 3000'li yılların ortalarına doğru ortaya çıkan, okuma, yazma öğretmek, sarayda bulunan çalışanları eğitmek için faaliyette bulunan mabetlere dayanmaktadır. İkinci görüş ise 12. yüzyıldan itibaren lonca geleneğine göre üniversitelerin geliştiğini savunmaktadır (Arslanoğlu, 2002: 1-12).

Üniversite kavramının ilk kullanılışı İtalya'da 1088 yılında kurulan Bologna Üniversitesi'nin adıyla kullanılmıştır (Hatipoğlu, 2000:503). 1160 yılında kurulan Paris üniversitelerinde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bologna Üniversite modeline göre öğrenciler rektörü seçerken, eğitim ve öğretim biçim içeriğine ise öğretim üyeleri tarafından karar verilmekteydi. Paris Üniversite modeli ise öğrencilerin rektörleri seçmesinin aksine, öğretim üyeleri tarafından rektör ve dekanlar

seçilmekteydi ve yönetim kuruluda yine rektör, dekan ve öğretim üyelerinden oluşmaktaydı. Paris Üniversite'sinde öğretim üyeleri ve öğrencilerinin bir çoğu ruhban sınıfına mensup olduğundan, öğretim dini otoriterler üzerine yoğunlaşmaktaydı. Bu iki üniversiteyi akabinde takip eden üniversiteler olarak karşımıza, Oxford, Montpellier, Padua, Orleans ve Cambridge çıkmaktaydı. İtalya, İspanya ve Fransa'da 14. ve 15. yüzyıllarda üniversite bakımından hızla gelişmekteydi. 16-19. yüzyıllara geldiğimizde yaygınlaşan üniversitelerin çoğu dini amaç için kullanılmaya başlandığı görülmekteydi. Özellikle Katolikler ve Protestanlar için. Bu amaçla Protestanlar 42, Katolikler ise 95 üniversite kurmuştur. Bu nedenle mesleğe dönüşme amacı dışında kullanılan üniversiteler öğrenci sayılarını her geçen gün yitirmekteydi. Almanya, Hollanda ve İskoçya dışındaki üniversiteler giderek daha içine kapanmış bir duruma gelmekteydi. Fransız ihtilalından sonra tüm üniversitelere son verildi ve yükseköğretim açısından bir buhran ortaya çıktı (Öztunalı, 2001: 6).

19. yüzyıla gelindiğinde Almanya'da kurulan VonHumboldt Üniversite'si farklı bir bakış açısıyla farklı bir soluk getirmekteydi. Öne çıkan özellikleri üniversitenin kuruluşu ile günümüze kadar uzanan özerk üniversite, toplu bilgi üretimi, enstitü, kütüphane ve laboratuvar gibi bilime hizmet eden kavram ve araçlar ortaya çıkmaktaydı. Tarihsel prosedürde ise araştırma üniversitesi unvanı ile karşımıza çıkmaktaydı (Arap, C. 65, No. 1: 1-30). 20. yy gelindiğinde küresel ekonomi ve bilgi toplumuna geçiş süreci üniversitelerinde yapısal değişimlerinde neden olmaktaydı. Küresel ekonominin can özü olarak bilinen bilgiye dayalı üniversite kavramı beraberinde teknoloji transferleri, üniversite- sanayi işbirliklerini, eğitim sisteminin bilgi toplumunun beklentilerine göre şekillendirilmesi gibi olguları getirmekteydi (Sürmeli, 2008).

T.C mevzuatına üniversiteler il olarak 31.05.1993 gün ve 2252 sayılı yasa ile girmiştir. Türkiye de üniversitelerin tarihsel gelişimine bakıldığı zaman Almanya, Fransa, Avusturya ve ABD'nin etkisinin olduğu görülmektedir. Bu tarihsel gelişim süreci cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası olarak iki bölüme ayrılmış şekilde ele alınmaktadır (Akyüz, 2016: 68). Günümüzdeki teşkilat ve statüye sahip olan üniversiteler, 1863'te kurulan Darülfünun ile başlamıştır. Üniversiteler, 1923 yılından

1932 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. Daha sonra ise 1933 yılında 2252 sayılı kanunla Cumhuriyet yönetimine ve ilkelerine uyum sağlayamadığı için kapatılmıştır. Yerine de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul Üniversitesi kurulmuştur(Tanilli, 1991: 379-380).

Cumhuriyet dönemi öncesinde etkisini gösteren Fransız esintisi azalmaya başlamış zamanla Alman etkisi ortaya çıkmış ve yerini almıştır. 19. yüzyıldan başlayıp 20. yüzyılın ortalarına kadar Fransız dili ve edebiyatının etkisinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Fransız öğretmenlerinin 1. Dünya savaşından sonra darülfünün da eğitimlerine devam ettikleri belirtilmektedir. Almanya ve Avusturya etkisinin aynı dönemde daha çok tıp ekonomisinin ilerlemesinde görüldüğü gözlemlenmiştir (Widmann, 2000).

Ülkemizde üniversite kelimesi ilk defa 1933 yılında kullanılmıştır. Üniversiteler bu dönemde özerklik kazanmamıştır (Ataunal, 1993:40; Hatiboğlu, 2000: 114; İnönü, 2005). Yapılan bu reform ile üniversite olarak Humboldt modeli etkisinin olduğu bir üniversitenin kurulması istenmiştir (Tekeli, 2003: 138). Bu modelin kurulmasının istenmesinin nedeni 1933 yılında Almanya da Nazi baskısının etkili olmasından dolayı Almanya'dan gelen yaklaşık 40 bilim adamının İstanbul Üniversitesi'nde görevlendirilmesidir (İnönü, 2005; Hatiboğlu, 1995: 97-101).

İkinci radikal değişiklik üniversitelerde 1946 yılında 4936 sayılı Üniversiteler Kanun'u ile yapılmıştır. Bu kanunda üniversiteler “Yüksek araştırma ve öğretim birlikleri” olarak tarif edilmektedir. Yasa sayesinde üniversitelerin özerkliği kazanılmış ve tüzel kişilikleri tanımlanmıştır. Fakat tam anlamıyla bir yönetsel özerlik söz konusu değildir (Ortaylı, 2001: 79; Gök, 1998: 76).

1960 yılında çıkartılan 114 sayılı Kanun ile 147 öğretim üyesi ve yardımcısı işten çıkarılmış, dört öğretim üyesi ise başka üniversitelere sürgüne gönderilmiştir (Arslan, 2004: 350; Hatiboğlu, 2000: 225-226). Aynı yıl da çıkarılan 115 sayılı Kanun ile 4936 sayılı Yasa'nın 40. maddesinde, yapılan değişiklikle 3 geçici madde eklenmiştir. Anayasaya "Özerklik" ilkesi daha kapsamlı bir şekilde yer almış, yönetsel ve bilimsel özerkliğe ise yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Üniversitelerin başında bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yetkiler alınıp Üniversiteler Arası

Kurul' a devredilmiştir (Hatiboğlu, 2000: 196-197; Gök, 1998: 76; Arslan, 2004: 325,326). 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu 1973 yılında çıkarılmış, üniversite tanımında ağırlık olarak öğretime, öğretimin amacı da “milli değerlere” eğilimi başlamıştır. Radikal bir yönetim olan yasanın denetim işlevini Yüksek Öğretim Kurulu üstlenmiştir. (Timur, 2000:291-293). Bu Kanunla da denetimi sağlamak için Üniversite Denetleme Kurulu (ÜDK), kurulmuştur (Gök, 1998: 77-78). Üniversitelerin özerkliğinin yitirildiği (Tanilli, 1991: 380) (Doğramacı, 2000). düşünülen düzenleme 1975 yılında, bir üniversitenin başvuru talebi ile, Yasa'da yer alan Yüksek Öğretim Kurumu ile ilgili mad. kaldırılmıştır (Doğramacı, 2000).

Yeni üniversitelerin kurulması, fakültelerin açılmasında 1750 sayılı Kanun önemli bir yere sahiptir. Bu Kanun ile üniversitelerin kurulmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Kanun'un yedinci bölümünde “Yeni Üniversiteler, Fakülteler ve Bunlara Yardım” başlığının yer alması, 43. madde de ise üniversitelerin ve bir üniversiteye bağlı olmadan açılacak fakültelerin kuruluş yasalarında aksi bir hüküm bulunmadığı sürece, bu yasanın şartlarına göre kurulması gerektiği belirtilmiştir. Yüksekokul ve fakültelerin açılmasında senatonun yapmış olduğu teklif, Mili Eğitim Bakanlığı'nın ise onay vermesi ile gerçekleştirilecektir hükmü yer almıştır. Bu bağlamda bir fakültenin açılıp faaliyete geçmesi için şart olarak en az 7 öğretim üyesinin en az iki yıllığına görevlendirilmesi gerekmektedir(1750 SK, md. 44).

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı "Yükseköğretim Kanunu" çıkmadan, Türkiye'de üniversiteler Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı akademiler, bir bölümü bakanlıklara, bir çoğu Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan konservatuarlar ve iki yıllık Meslek Yüksekokulları, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan üç yıllık eğitim enstitüleri ve mektupla öğretim sağlayan Yaygın Yükseköğretim kurumundan oluşmakta idi (“YÖK Hakkında”, 2004). 2547 sayılı Kanunun çıkarılması ile bütün kurumlar bir çatı altında toplanmıştır. Ersoy ve Abadoğlu'na göre (1995: 334-335) 2547 sayılı Kanun, 1973'te üniversitelere yönelik yapılan düzenlemelerin yol açtığı “sorun”lara çözüm getirmek iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Bu yasa ile üniversiteler YÖK'ün merkezi otoritesine bağlanmış (Gök, 1998: 79), YÖK, ÜAK ve YDK atama ile gelen kurullar olarak oluşturulmuşlardır. Üniversitelerde eğitim-öğretim, bilim-

araştırmanın önüne geçmiştir. Ayrıca, üniversitelere 1961 Anayasası ile Anayasa Mahkemesin de dava açabilme yetkisi, 1982 Anayasasında 2547 sayılı Kanun ile kaldırılması uygun görülmüştür (Hatiboğlu, 2000: 348-350)

1983 yılında çıkan 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nda (madde.3) üniversitelerin kuruluşuna yönelik kanunlar yer almıştır. Bir üniversite açılırken nelere gerek duyulması gerektiği tespit edilmiş, en az 3 fakülteden oluşması gerekliliği koşul olarak konulmuştur. Bu 3 fakülte fen, edebiyat ve fen edebiyattır. 2008 yılında yasanın 3. maddesinde yapılan değişiklik ile fen-edebiyat ya da fen, edebiyat fakültelerinin üniversite açılmasında gerekli olan fakülteler arasından çıkarılmıştır.

Türkiye' de üniversitelerin tarihsel süreçlerine bakıldığında cumhuriyet dönemi Almanya ve ABD etkisi altında olduğu görülmektedir. Bu etki daha çok kendini "Humbolt modeli" ve "girişimci üniversiteler modelinde" göstermektedir. Humboltmodeli'nin bazı unsurları ütopyik olarak değerlendirilmiştir. Girişimci üniversite modelinde ise Amerika'nın bilim adamları sık sık çağrılmış ve temelleri atılmaya başlanmıştır (Widman, 2000: 59). Girişimci üniversitelerin temel öğelerinden biride kitle eğitimi sağlamaktır. Bu sebeple üniversite sayısını hızla arttırmıştır. Türkiye'de üniversitelerin ABD dekine benzer şekilde ABD modelinin koşullarının Türkiye'ye uyarlanması ön plana çıkmıştır (Timur, 2000: 351-353, 366).

2.3. EĞİTİM VE KALKINMA İLİŞKİSİ

Eğitim, ülkelerin sosyal, siyasal ve ekonomik gelişimlerini gösteren en önemli faktörlerden biridir. Eğitim, bireylere sağladığı özel yararlar dışında ekonomik kalkınmada da rol oynamaktadır. Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe nitelikli iş gücü artmakta buna bağlı olarak bilimsel ve teknolojik yeniliklerde hız kazanmaktadır. Eğitimin yüksek olduğu toplumlarda demokratikleşme ileri seviyede olurken ekonomik ve siyasal istikrar sağlanmakta olup, suç işleme oranları daha az bir seviyeye inmektedir. Eğitime yapılan harcamalar uzun vadede artan getiri bir harcama olduğu için ekonomik kalkınmayı da hızlandırmaktadır.

Eğitimin iktisadi değerinin analizinde uzun yıllar boyunca iktisatçılar arasında var olan görüşte; iktisadi analizde eğitimin etkin bir rolü olmadığı fikri

üzerinde durulmaktaydı. Bu nedenle inceleme yapılırken eğitim üzerinde durulmuyordu. Ancak; II. Dünya Savaşı sonrasında milli gelir hesaplamaları daha gerçekçi bir gözle hesaplanmaya başlandı ve eğitimin milli gelir üzerindeki artan getiri etkisine ulaşıldı (Mosino, 2002:3).

Eğitim kalkınmanın temel ögesidir. Günümüzde eğitimin ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden kalkınmayı en hızlı etkileyen faktörlerden biri olduğu bilinmektedir. Eğitimli bireylerin bilgi, birikim ve becerileri sayesinde iktisadi kalkınmada nitelikli iş gücünü oluşturup hızla gelişen teknolojiye ayak uydurması ekonominin de hızla kalkınmasını sağlamaktadır. Eğitim, insanların bilgisini arttıran insanların daha nitelikli hale gelmesini sağlayan bunun dışında iktisadi kalkınmanın bir sonucu olarak artan mal ve hizmet talebini arttırarak insanların yaşam seviyesini yükselten bir etkidir (O'Donoghue, 1991: 42; Barro, 2002: 9-23).

Kalkınma, bir toplumda meydana gelen her türlü ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda değişen gelişmeler olarak da tanımlanmaktadır.

Kalkınma olgusu bir bütün olarak ele alındığında eğitimin kalkınma üzerindeki etkisinin ne denli büyük olduğu fark edilmektedir. Ülkelerin kalkınmışlık durumunu belirlemede kullanılan en can alıcı kıstaslardan biride, ülkelerin ehil olmuş olduğu kalifiyeli insan gücüdür. Gelişmiş ülkelere bakıldığında ekonomilerinin gerekli duyduğu kalifiyeli işgücünün yeterli sayıda ve nitelikte olduğu görülmektedir. Geri kalmış ülkelere baktığımızda ise ekonomilerindeki en büyük sorunlardan biri olarak kalifiyeli işgücünün yetersizliği karşımıza çıkmaktadır (Peker, Altınışık, 2008: 113).

Bir ülkenin kalkınmasında rol alan sermaye ve teknoloji transferlerinin yanında, kalifiyeli nitelikli işgücüne de ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun için birçok ekonomist eğitim harcamalarına destek vermiştir. Çünkü eğitimle kazanılan bilgi ve beceri toplumların kalkınmasında etkili olduğu gibi, bireylerin eğitim seviyesinin düşük olmasından kaynaklanan sorunları da en aza indirmektedir. Bu sayede ülkeyi beşeri sermayesi yükselen bir ülke konumuna ulaştırmakta, ülkedeki teknolojik gelişime ve ülkenin kalkınmasına da büyük ölçüde fayda sağlamaktadır (Çakmak, 2008: 39).

Eğitim, insan kaynaklarının üretkenlik kapasitesini, becerisini geliştirerek işgücünün verimliliğini arttırmakta ve bu sayede ekonomik gelişmeyi hızlandırmakta olduğu, ekonomik gelişmede gelir artışı yolu ile eğitim, sağlık ve sosyal harcamaların artması ile insani kalkınmayı yüksek basamaklara taşıdığı öngörüsü önem arz etmiştir. Sonuç olarak, beşeri sermaye ve eğitim ikilisinin bireyin kendini geliştirmesi noktasında kendini gösterdiği görülmektedir. Aynı zamanda bu ikili ilişki, beşeri boyuttan çıkıp kültürel, sosyal ve ekonomik boyuta ulaşıp çok güçlü bir gelişme dinamiği oluşturmaktadır(Çolak, 2010: 115).

Eğitim yatırım özelliği de taşımaktadır. Bu bağlamda; verimlilikte artış sağlamak, kazanma kapasitesini yükseltmekte, daha fazla gelir elde etme ve daha fazla mal ve hizmet üretmektedir.

Eğitime uzun dönemde yapılan harcamalar da yatırım unsuru olmaktadır. Çünkü uzun dönemde yapılan harcamalar bireysel kazanç sağlamakla beraber milli gelir üzerinde de bir artış sağlamaktadır. Doğal olarak eğitim için yapılmış olan yatırımların artması sayesinde ulusal gelir ve bireylerin kazancıda artmaktadır. Eğitime yapılan harcamalar işgücü niteliğini arttırarak sosyal hasılaya katkı sağlar, özellikle de genel eğitim alanlarına, yeni işlere motive olacak şekilde faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar bireylerin gelecekte kazanma ve üretim kapasitelerini belirleyecek şekilde ortaya çıkmaktadır. Eğitim kademelerine göre bulacakları işlerden daha fazla mal ve hizmet elde edecekleri şekilde ortaya çıkacaktır (Gölpek, 2012: 45).

İyi eğitim almış bireyler, beşeri sermaye seviyelerini yükseltip kendilerini geliştirme konusunda çaba sarf etmektedirler. Eğitimli bireyler, hayatlarını sosyal ve ekonomik anlamda rahat bir şekilde sürdürebilmektedirler. Bu durum aynı zamanda ülkelerin de sosyal ve ekonomik anlamda kalkınmasına ve kendilerini geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Ülkeler eğitim alanında yatırım yapacağı zaman baz almaları gereken şey verimli yatırımların olmasıdır. Dünya ekonomisine baktığımız zaman gelişmiş ülkeler de bu durum oluşumunu tamamlamışken az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler de tam tersi bir durum bulunmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, söz konusu olan eğitim harcamalarına gereğinden fazla harcama yapmalı ve

önem vermeleri gerekmektedir. Çünkü bu bazda olan ülkelerin gelişmemesinin bir nedeni olarak da eğitim karşımıza çıkmaktadır.

Son zamanlara baktığımızda eğitimin ekonomik gelişmenin en önemli bir parçası haline geldiği görülmektedir. Behman, Ross, Alderman ve Sabot gibi iktisatçılar geliştirmekte olan ülkelerin harcamalarını ele aldıklarında sağlık ve eğitime harcanan harcamaların 100 milyon doların üzerinde olduğunu gözlemlemişlerdir. Sonuç olarak, dünya çapında da eğitim alanına yapılan yatırımlar büyük önem taşımaktadır. Yapılan bu yatırımlar ülkelerin kalkınmasında ve gelişmesinde büyük bir rol almaktadır(Petrakis, Stamakis, 2002: 513).

Eğitim bireye bilgi, beceri kazandırma bireyin topluma uyum sağlama sürecidir. Eğitim geniş manada her türlü öğrenim ve eğitim modelini, dar manada ise okullarda öğretilen bilgileri içermektedir. Eğitimin iktisadi önemi, üretim sürecinde eğitimsel niteliklerin nasıl kullanıldığı ve bunların ne işe yaradığını tanımlama açısından önem taşımaktadır (Ünal, 1993: 225).

Günümüzde gelişmiş ve sanayileşmesini tamamlamış olan toplumları ayıran en önemli özelliği eğitim ve bilgidir. Üretim faktörleri olan doğal kaynak, emek, sermaye, teknoloji dışında bilgi de beşinci faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişmiş toplumların büyük bir bölümü bilim ve teknolojiye faal olarak yararlanma becerisini kazandığından bilginin hizmet ve üretim sektöründe fiziki sermaye kadar önemli olduğu söylenebilir (Tekeli, 1993:209). Bilgi toplumunun temel koşulu ise, kişilere yaşam boyu öğrenmeyi esas alan bu şekilde bir eğitim verilmesidir.

Eğitim ile ilgili yapılan araştırmalar da sosyo ekonomik kalkınmada en önemli faktörlerden biri olduğu ortaya konulmaktadır. Eğitim insanın niteliklerini arttırmak ve daha kalifiyeli bir iş gücü yaratma açısından yapılan yatırımlar içerisinde büyük önem taşımaktadır. Eğitim, ekonomik kalkınmanın belirleyici unsurları olan politik, sosyo- ekonomik ve uluslararası alanda rekabet edebilme açısından da önemlidir. Eğitim teknolojinin de belirleyicisi durumundadır. Gelişmiş ve geliştirmekte olan ülkeler arasında karşımıza yine eğitim ve bilgi çıkmaktadır. Eğitim ve bilgi den mahrum olan ülkeler gelişme ve kalkınmamaya da mahkumdur.

2.3.1. İÇSEL ENDOJEN BÜYÜME MODELLERİ

Taban'a göre Solow tarafından geliştirilmiş olan büyüme modellerinde, büyüme oranlarında teknolojik gelişmenin önemini vurgulamış olsa bile teknolojik gelişmeyi nasıl kullanılması gerektiğine dair bir açıklama yapamamıştır. Bu modelde uzun dönem büyüme oranı tasarruftan bağımsız olduğu savunulmuştur. İşte bu noktada içsel büyüme kuramı devreye girmektedir. Bu kurama göre büyüme oranı içselleştirilerek söz konusu olan eksikliklerin giderilmeye çalışılmıştır. Büyüme oranının içselleştirilmesi makroekonomik politikalar ile ekonomik büyüme oranının arttırılmasının mümkün olacağı anlamına gelir (Telatar, Terzi, 2010: 203).

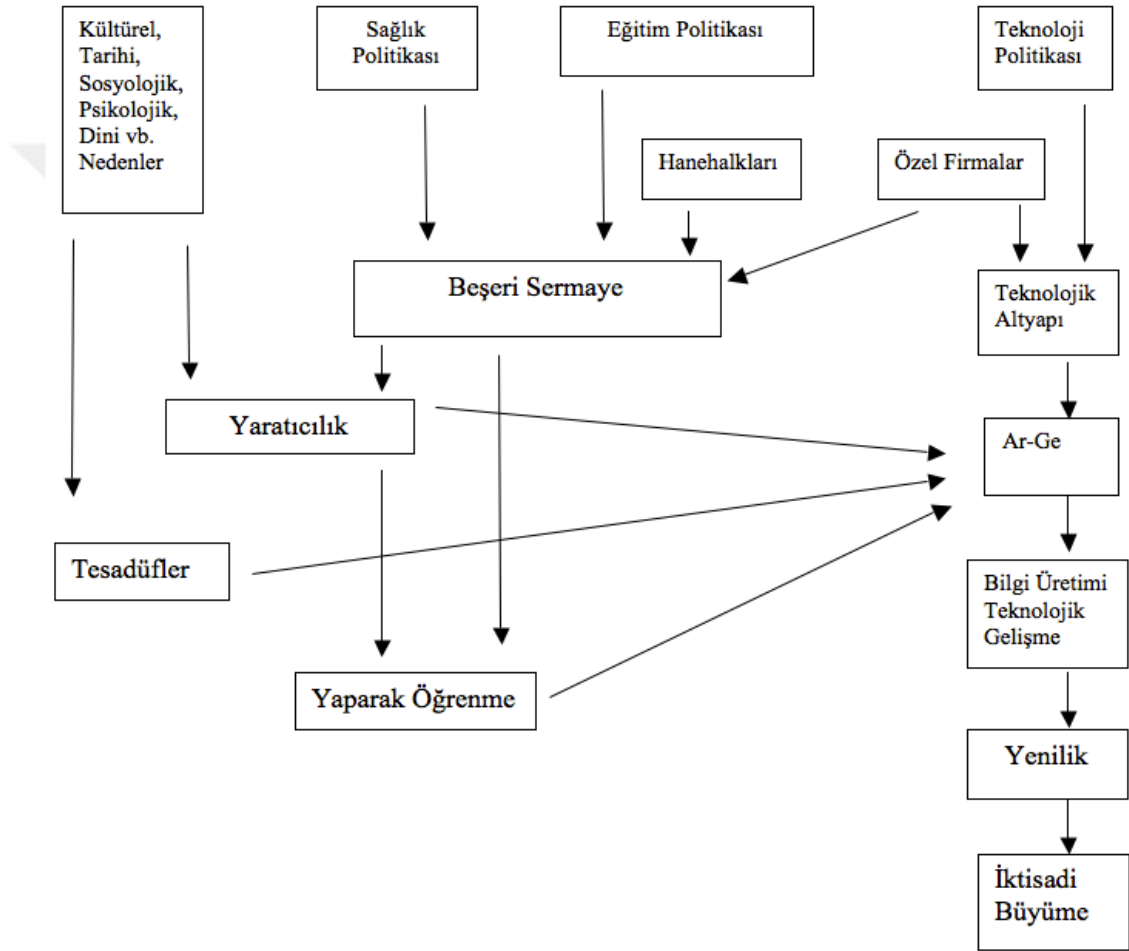
İçsel büyümenin popülerlik durumuna gelmesinde önemli olan bir nokta ise neo klasik büyüme teorilerinin öngörmüş olduğu uluslararası platformda ülkeler arası gelir yakınsamasının verilerle desteklenememesi ve aradaki farkın giderek artması olarak ifade edilmektedir. Teknoloji ekonomik büyümenin bir kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. İçsel büyüme modelleri, teknolojinin kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu olmadığını ve bu olgunun kullanımının da büyüme modellerine dahil edilmesini savunmaktadırlar. Teknoloji gelişmeyi iki biçimde sınıflandırmaktadır.

- Dolaylı Teknolojik Gelişme: Bu modelde rekabetçi piyasa modeli baz alınmaktadır. Teknolojik gelişme, yatırım, tasarruf, kamu ve beşeri sermaye yatırımı gibi ekonomik faktörlerin etkisiyle oluşmaktadır.
- Dolaysız Teknolojik Gelişme: Bu modelde rekabetçi piyasa modeli söz konusu değildir. Teknolojik gelişme farklı bir sektörün doğrudan teknolojik gelişme faaliyetine yapacağı yatırımlarla gerçekleşmektedir (Yardımcı, 2006: 100-102).

Taban, beşeri sermaye, bilgi birikimi, Ar-ge, faaliyetleri ve teknoloji gibi unsurların günümüzde ve geçmişte de ekonomi üzerinde etkili olduğunu savunmuştur. Az gelişmişliğin sebebini ise yeni güncel bilgilere ulaşamama, inivasyonel düşünememe, hazırda bulunan teknolojiyi yeteri kadar kullanamama ve beşeri sermayeye sahip olamama gibi faktörlerle ilişkilendirmiştir. 1980'li yıllara baktığımızda ar-ge, teknolojik inivasyonlar, eğitim, sağlık, gelir dağılımı, beşeri sermaye, devletin işlevleri vb. birçok öğenin üretim üzerindeki etkisinin fark

edilmemesi ile büyüme ve büyümeyi belirleyen unsurların farklı bir bakış açısıyla tekrar ele alınması gerekli kılınmıştır (Taban, 2008: 90-92).

Eğitim politikası, sağlık politikası, teknoloji politikası ve dolaylı olarak ülkelerin sahip olmuş olduğu dinsel, kültürel, bölgesel faktörlerde içsel büyümenin unsurları arasında yer almaktadır. Taban içsel büyüme modelini şekil 1 deki gibi ifade etmektedir:

Şekil 1. Taban İçsel Büyüme Modeli

Teknoloji, sağlık, eğitim, teknolojik altyapı yatırımlarına yapılan harcamalar beşeri sermayenin meydana gelmesine neden olmakta ve bu da Ar-ge nin oluşumuna katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda ülkelerin sahip olduğu kültür yapısı, dini faaliyetleri, sosyolojik ve psikolojik yapısı gibi özellikleri tesadüfler ve yaratıcılık vasıtasıyla Ar-ge oluşumuna yol açmaktadır. Ar-ge oluşumu sonucunda bilgi ve

teknoloji sayesinde yeni üretimler ortaya çıkmaktadır. Bunların sonucunda ise Schumpeter'in dile getirdiği yenilik ve iktisadi büyüme gerçekleşmektedir (Taban, 2008: 90-92).

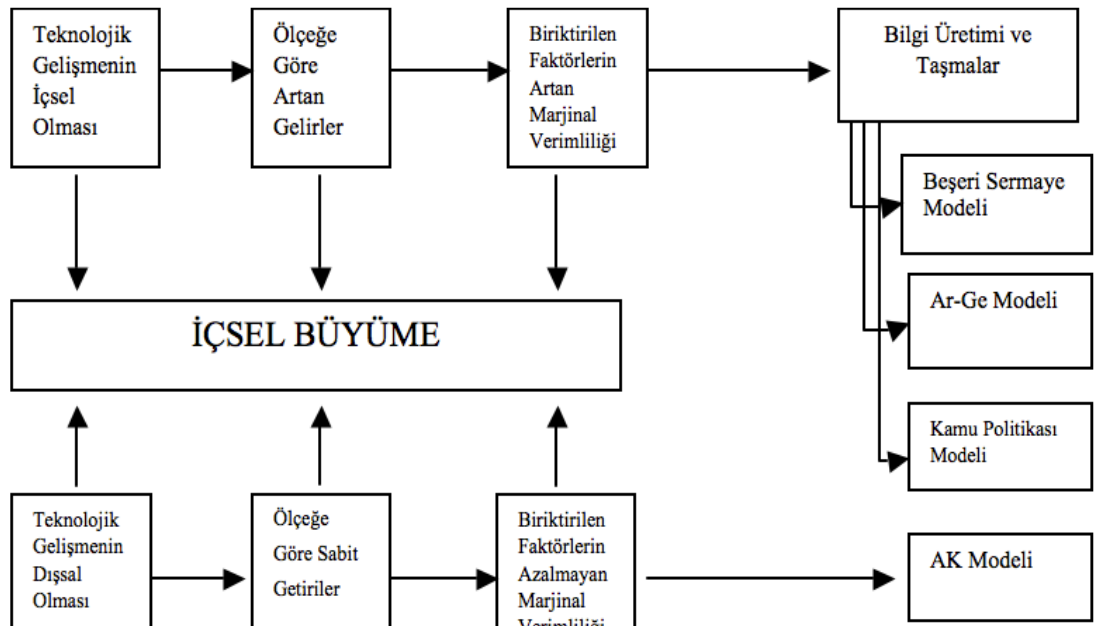
2.3.2. İÇSEL BÜYÜME MODELLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Büyüme modellerine bakıldığında bütün ekonomiler tek bir değişken ve ya modelle açıklanamamaktadır. Aynı durum içsel büyüme modeli içinde geçerlidir. İçsel büyüme modelinin kaynaklarına bakıldığında dört farklı yaklaşım karşımıza çıkmaktadır:

1. Beşeri Sermaye Modeli
2. Bilgi Üretimi Ve Taşmalar
3. Ar-Ge Modeli
4. Kamu Politikası Modeli

SergioRebelo (1991) tarafından geliştirilen ve bu modele ek olarak getirilen "Ak Modeli" Neo- Klasik üretim modelinden toprak ve işgücü faktörlerinin çıkarılması ve beşeri sermayeyi de kapsayacak şekilde daha geniş sermaye tanımının Neo- Klasik üretim fonksiyonuna eklenmesi ile ortaya çıkmıştır.

İktisadi büyümenin içselliğini sağlayan modeller varsayımları ile birlikte şekil 2 de gösterilmiştir (Taban, 2008: 90-92).

Şekil 2. İktisadi Büyümenin İçselliğini Sağlayan Modellerin Varsayımları

Bir ülkenin kalkınması için sadece teknoloji ve sermaye transferi yeterli değildir bunun yanında kalifiyeli işgücüne de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden çoğu ekonomist eğitime, beşeri sermayeye daha fazla kaynak ayrılmasının altını çizmiştir. Eğitimle elde edilen bilgi birikimi ve beceri toplumun kalkınmasında rol oynadığı gibi aynı zamanda o toplumdaki eğitim düzeyinin düşüklüğünden kaynaklanan olumsuzlukları da en aza indirgeyecektir.

3. BÖLÜM: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUMSAL YAPISI

Bu bölümde, 'Bitlis Eren Üniversitesi'nin' Akademik yapısı, Bitlis Eren Üniversitesi'nin İdari yapısı, Bitlis Eren Üniversitesi'nin Bilimsel Faaliyetleri, Bitlis Eren Üniversitesi'nin Sosyal Etkileri ve Bitlis Eren Üniversitesi'nin Ekonomik Etkileri yer almaktadır.

3.1. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN AKADEMİK YAPISI

Bitlis Eren Üniversitesi 5662 Sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda ve Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Ekli Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına izin verilen kanunla 28 Mayıs 2007 tarihinde cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından onaylanarak faaliyet gösteren 17 üniversiteden birdir. Bitlis ilinde bulunmaktadır. Kurucu rektörü Prof. Dr. Mahmut Doğru olmuştur. Kampüs inşasını Eren Holding üstlenmiştir. 2009 Haziran ayında kampüs yapımına başlanmıştır. Bünyesinde 3 fakülte, 3 yüksekokul ve 7 meslek yüksekokul bulundurmaktadır.

Üniversite de; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İslami İlimler Fakültesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ve Fen Edebiyat fakültesi 2012 yılında binaların yapımı tamamlanarak Üniversite alanında yerlerini almıştır. Merkezde bulunan Sağlık Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ahlat ilçesinde yer alan Kanık Otelcilik Ve Turizm Meslek Yüksekokuluyla Ön Lisans eğitim-öğretimini veren, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tatvan da bulunan Tatvan

Meslek Yüksekokulu, Adilcevaz da bulunan Adilcevaz Meslek Yüksekokulu, Ahlat da bulunan Ahlat Meslek Yüksekokulu eğitim-öğretim hizmeti vermektedir.

29 Mayıs 2007 tarihinde kurulan üniversite yapılanma ve teşkilatlanma aşamasında olmasına rağmen eğitim ve öğretim faaliyetlerine de devam etmektedir. Üniversite Rektörlüğü daha önce Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne bağlıydı. Daha sonra Ahlat, Tatvan, Adilcevaz Meslek Yüksek Okulları ile Bitlis Merkezinde yer alan Sağlık Yüksek Okulu ile Sağlık Meslek Yüksek Okulu'nun araç gereçlerini kullanıp faaliyetlerine başlamıştır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2012; 15).

2014 yılı Üniversite için “Yenilikler Yılı” olmuştur. Bu yenilikler;

1. Ana giriş kapısının bitiminin gerçekleşmesi ile hizmete açılması
2. Üniversite'nin 3. Kütüphane hizmet binası açılması, Üniversite camisinin ibadete açılması
4. Üniversite'nin Oditoryum'u tamamlanarak hizmete girmesi
5. Misafirhanenin hizmete açılması
6. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi binası bitiminin gerçekleştirilmesiyle hizmete açılmasıdır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2014; 22).

2015 yılında Üniversitede gerçekleştirilen yenilikler;

1. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu binası bitiminin gerçekleşmesiyle hizmete girmiştir.
2. Enstitü Hizmet bitim aşamasını bitirip hizmete girmiştir.
3. Kapalı Otopark personel ve öğrencilerin hizmetine açılmıştır.
4. Üniversite Spor Kompleksi personelin ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur (Bitlis Eren Üniversitesi, 2015; 19).

2016 yılında Üniversitede gerçekleştirilen yenilikler;

1. Merkezi kafeterya ve yemekhane inşaatı bitmiş yakın bir zaman da hizmete sunulacaktır.

2. Tatvan Meslek Yüksekokulu yıkılarak yerine yeni bina hizmete açılmıştır.

3. İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi binası hizmete açılmıştır(Bitlis Eren Üniversitesi, 2016; 19).

FAKÜLTELER

Üniversite'nin bünyesinde 5 fakülte bulunmaktadır. Bunlar;

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- Güzel Sanatlar Fakültesi
- İslami İlimler Fakültesi
- Fen Edebiyat Fakültesi
- Mühendislik- Mimarlık Fakültesi

ENSTİTÜLER

- Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Fen Bilimler Enstitüsü

YÜKSEKOKULLAR

- Kanık Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu
- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
- Sağlık Yüksekokulu

MESLEK YÜKSEKOKULLARI

- Ahlat Meslek Yüksekokulu
- Tatvan Meslek Yüksekokulu
- Adilcevaz Meslek Yüksekokulu
- Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
- Hizan Meslek Yüksekokulu
- Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
- Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

- Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi
- Bitlis ve Çevresi İlmi Şahsiyetleri Araştırma ve Uygulama Merkezi
- Selçuklu Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
- Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi

- Bitlis ve Çevresi Vakıf Müesseseleri Araştırma ve Uygulama Merkezi
- Kadın ve Genç Girişimcileri Destekleme Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezi
- Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

KOORDİNATÖRLÜKLER

- Erasmus
- Engelsiz Bitlis Eren Üniversitesi
- Farabi
- Mevlana Koordinatörlüğü
- Kalite Koordinatörlüğü
- ÖYP Kurum Koordinatörlüğü
- ÖSYM İl Temsilciliği
- Teknoloji Transfer Ofisi Koordinatörlüğü
- Proje Destek Ofisi Koordinatörlüğü
- Web Koordinatörlüğü

3.2.BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN İDARİ YAPISI

3.2.1. DAİRE BAŞKANLIKLARI

- Personel Daire Başkanlığı
- Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı
- Bilgi İşlem Daire Başkanlığı
- Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
- Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
- İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı
- Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı
- Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

3.2.2. GENEL SEKRETERLİK

- Hukuk Müşavirliği
- Genel Sekreterlik

3.2.3. MÜDÜRLÜKLER

- Yazı İşleri Müdürlüğü
- Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
- Sosyal Tesisler İşletme Müdürlüğü
- Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

3.2.4. REKTÖRLÜĞE BAĞLI BİRİMLER

- Enformatik Bölümü
- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü
- Güzel Sanatlar Bölümü
- Beden Eğitimi ve Spor Bölümü
- Türk Dili Bölümü
- Yabancı Diller Bölümü

3.3. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Üniversite eğitim sistemi, sosyo-ekonomik gelişmenin niteliğindeki beşeri sermayenin temelini oluşturmakla birlikte toplumların sağlıklı büyümelerini, ekonomik ve siyasal kimliklerini elde edebilmeleri için çağdaş dünyanın ana hedefi haline gelmiştir (Doğramacı, 1999: 18).

Üniversitelerin bir çok görevi vardır. Bunları bilim üretmek, bilim yaymak, danışmanlık hizmeti vermek gibi temel görevleri diye belirleyebiliriz. Üniversiteler, bilim üreterek ve bu bilimi pozitif dışsallık olarak yayarak akademik bilgi ve teknolojinin gelişmesine katkı sağlamaktadırlar. Yükseköğretimde rekabet ortamının oluşmasında beşeri sermayenin kalkınmışlık düzeyini belirleyen eğitime verilen önem ve yatırımlardır. Rekabet koşulları üniversitelerin eğitimi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu sayede üniversiteler eğitim açısından uluslararası niteliğe erişme, bilimsel çalışmalar yapma, teknoloji ve sosyo-ekonomik ilerlemelere göre kendilerini sürekli revize etmektedirler. Üniversitelerin eğitim ve öğretim kalitesinin artmasında iyi yetişmiş kalifiyeli öğretim elemanları tarafından sağlanmaktadır. Akademik bilgi ve teknolojinin gün geçtikçe önemi artmaktadır ve sosyo-ekonomik gelişmeye gün geçtikçe daha fazla katkı sağlamaktadır. Yükseköğretim kurumları toplumsal gelişme ve değişmeyi çok yakında izlemekle birlikte bu değişimin bir parçası olarak bilgiyi biriktirmek ve yaymak, eğitim gören öğrencileri gelecekte bir meslek sahibi olmaları için hazırlamaktır. Bundan dolayı üniversiteler araştırma ve bilimin gelişmesine katkı sağlamakta, bilim ve teknoloji ağının aktif bir elemanı olmaktadır. Bu aşamada akademisyenlere büyük bir görev düşmektedir. Çünkü araştırma ve bilimin gelişmesi akademisyenler tarafından yapılmaktadır. Akademik personel, öğretim yaparak

öğrencilere bilgileri aktarma, bu bilgileri anlama ve yorumlama becerisini sağlama, beşeri sermayeyi yetiştirme ve araştırma yaparak yeni bilgiler üretmek gibi görevleri bulunmaktadır (Hacıoğlu, 1999: 24).

Bitlis Eren Üniversitesi'nde üniversite tarafından gerçekleştirilen panel, toplantı, konferans, sempozyum gibi etkinliklerin hazırlanması ve destek verilmesi ile üniversiteyi bir kültür merkezi haline getirmektedir. Bu sayede toplumun büyük bir kesimi bilinçlendirilmekte ve sosyo-kültürel alanda canlılığa katkı sağlamaktadır.

Bitlis Eren Üniversitesi dış ilişkiler ofisi erasmus ve farabi programlarının faaliyetlerindeki yürütmektedir. Erasmus programında 2015 yılında toplam 15 öğrenci ve 14 öğretim üyesi yararlanmıştır. Bu program sayesinde bilgi alışverişi yapılmakta, farklı kültürler bir araya gelmekte ve yabancı dil öğrenimi kolaylaştırılmıştır. Farabi programı ile yurt içinden 2016 yılında toplam 3 öğrenci gelmiş, 4 öğrencide başka üniversitelerde öğrenim görme imkanı bulmuştur. (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016: 75-80).

Bitlis Eren Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Üniversite'nin öğretim üyelerinin tecrübesinden ve bilgi birikiminden yararlanarak Bilgisayar, Yabancı Dil, Sertifika, Uzaktan Eğitim, Kültür, Sanat ve Spor programlarından meydana gelen geniş eğitim kadrosu ile kurumsal gelişime katkı sağlamak için 2012 Ekim ayında faaliyetlere başlamıştır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016 : 69).

Öğretim üyeleri ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelere katılmakta, bildirimler sunmakta, bu etkinliklerde bilimsel tartışmalar sonucunda ortaya çıkan bilgiler değişik toplum kesimlerince içselleştirilmekte ve yerel kalkınma araçları haline gelmektedir. Üniversitelerin ortak proje uygulamaları, akademik bilgiye ve teknoloji gelişimine yarar sağlamaktadır (Yılmaz, 2011: 57).

Üniversitede toplam 7 araştırma ve uygulama merkezi vardır. Bunlardan 2011 yılında Selçuklu Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Ahlat ilçesinde kurulmuştur. Amacı: Selçuklu medeniyetinin farklı yönleri ile incelenmesi, Selçuklu medeniyetinin tarihi, kültürel, sosyo-ekonomik yapısını araştırmaktır. Ayrıca sanat alanında, Selçuklu sanatını Güzel Sanatlar Fakültesinde koordinasyon içinde

canlandırarak günümüz sanatına katkıda bulunulacaktır. Hedefleri: konferanslar düzenlemek, araştırmalar yapmak ve bölgede yapılacak olan araştırmaları koordine etmek, uzmanlaşma seminerleri imkanlar dâhilinde lisansüstü programların açılması, Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından yeniden canlandırma ile üretilen modern Selçuklu Sanat Eserlerinin halka sergilenip tanıtımının yapılması ve talep dahilindesatışını sağlamaktır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016: 66 - 71).

Üniversite'nin kütüphanecilik faaliyetleri gelişmiştir. Üniversite, eğitim ve öğretim faaliyetlerini desteklemekte gerekli olan baskı ve elektronik bilgi kaynaklarını sağlamakta, bunları derlemekte ve kullanıcısıyla buluşturmaktadır. Kütüphane binası 4.750 m2 alan içinde kurulmuş, 3 okuma salonu, 5 ofisi, 2 bilgisayar odası ve 1 toplantı salonu ile hizmet vermektedir. Her türlü kaynak temini üniversitelerin en asli görevlerindendir (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016: 27).

3.4. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN SOSYAL ETKİLERİ

Az gelişmiş bölgelerin kültür ve eğitim düzeylerinin yükselmesi yükseköğretim kurumları tarafından gerçekleştirilmektedir. Üniversiteler bireyleri sadece bugüne mesleklerine hazırlamamakta gelecek içinde hazırlamaktadır (Kabadayı, 1992: 50).

Hızla gelişen bir teknolojiyle karşı karşıya kalmaktayız ve ilerde ne olacağını tahmin edememekteyiz. Bu nedenle, üniversitelerin geleceği tahmin etmeleri gerekmektedir. Üniversiteler eğitim-öğretimi temel değişken olarak ele almalı, gelecek ve bugün arasında köprü kuracağını düşüneceği insanları bünyesine alabilmelidirler. Toplumsal bilincin oluşmasını sağlamak için insanların yetişip gelişmesine fırsat vermelidirler (Bayrak, 2000: 30).

Üniversitelerin temel amaçları; eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, eğitim olanaklarını daha üst seviyeye taşımak, kalifiyeli insan gücünü yetiştirmektir. Üniversiteler bu yüzden faaliyetlerini toplumdan ve öğrenciden uzak bir şekilde sürdüremezler. Üniversitelerin bu anlamda yerel kalkınmaya büyük bir katkısı vardır (Özalp, 1994: 4).

İnsanın yaşam faaliyetlerini gidermesi kültür unsuruyla iç içe yaşaması demektir. Bu açıdan her kurum faaliyeti kültür unsuruyla birlikte gelişme göstermektedir. Bu anlamda Bitlis Eren Üniversitesi, bir kültür merkezi olarak, düzenlediği eğlence programları, müzik, sergi, gezi, ziyaret gibi etkinliklerle yerel ve ulusal kültürün yayılması ve geliştirilmesinde çok önemli bir konuma sahiptir. Bu yoldan hareketle, kantin, lokantalar, toplantı, sinemave tiyatro salonları, gezi yerleri, kapalı ve açık spor salonları ve sahaları vb binaların yapı gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler üniversitede bütünleşmeyi sağlamaktadır. Böylece farklı fikirler ve düşünceler bir araya gelerek kültür oluşumuna katkı sağlamaktadır.

Üniversitede bütün yüksekokul,fakülte ve enstitülerde ön lisans, lisans düzeyinde 2016 yılı itibariyle toplam 8578 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. Üniversite yeni nesiller yetiştirmekte bununla birlikte de ülkenin sosyo-kültürel gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Toplumun bilimsel ve teknolojik yapıda ilerlemesi, kültürel faaliyetler ve sanat alanında da faaliyet göstermektedir. Milli ve manevi günlerle ilgili kutlamalar yapmak, programlar düzenlemek, konferanslar, sempozyumlar gibi etkinlikler Bitlis ilinin sosyo-kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır. Yapılan bu çalışmalar dolaylı olarak ekonomik kalkınmayı da desteklemektedir.

Üniversite de 2014 yılından itibaren Bitlis Eren Üniversitesi Radyosu açılmıştır. İnternet üzerinden yayın yapan Bitlis Eren Radyosu bölgesel ve ulusal anlamda bilimin, kültürün, sanatın ve sporun sesi olmayı amaçlamıştır. Dünyanın saygın üniversiteler arasında yer almak için çalışmalarına devam etmektedir.

Bitlis Eren Üniversitesi, sivil toplum örgütleriyle ve çeşitli kurum kuruluşlar ile sosyal sorumluluk projeleri geliştirilerek etkinlikler düzenleyip hedef kitlelere seslenmekte ve bilgi akışını sağlamaktadır. Üniversite bölgedeki sanayi ve tarımın gelişmesine yardımcı olmak ve ihtiyaçları doğrultusundanitelikli elemanların yetişmesine ve bilgilerinin gelişmesine katkı sağlamak, sağlık hizmetleri ve tarımla bunun dışında başka hizmetlerde de çağdaşlaşma, sanayi, üretimin artışı için çalışmalar yapmak, çalışmaları uygulama aşamasına getirmek ve yapılan çalışmalara dahil olmak, bu çalışmalarla ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak çevre problemlerine alternatif bir çözüm getirecek önerilerde bulunmaktadır.Bölgede AR-GE ihtiyacını

sağlayan, laboratuvar hizmetlerinde bilim adamlarının, kamu ve sanayi kuruluşlarının kullanımına açarak kaynak tasarrufu temin etmek, bölgede yeni kuruluşların oluşumuna katkı sağlayıp, danışmanlık yapacak, yeni işlevsel ürünler geliştirerek patent alabilecek olan ve bölgenin potansiyel gücünü ortaya çıkarıp, ekonomiye kazandırarak bölgeye ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak olan bir bilim merkezini öncelikle üniversite olmak üzere, Bitlis'e ve doğal olarak da ülkemize kazandırılmasıdır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016: 17- 101).

3.5. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN EKONOMİK ETKİLERİ

Üniversiteler bir ülkenin gelişiminde gerekli gördüğü kalifiyeli işgücünün yetişmesinde, bilginin üretilmesi ve yayılmasında, topluma yapılan hizmette önemli bir rol üstlenmektedir. Buna ek olarak hem ülkelerin kalkınmasında, hem de bulundukları bölgelerin sosyo-ekonomik yönde gelişmesine neden olan önemli bir unsundur. 1950'li yıllardan bu yana bir çok yeni üniversite kurulmuş, amaçları ise bölgesel eşitsizliği ortadan kaldırmak, sosyal, kültürel ve ekonomik bazda bölgesel eşitsizliği en aşağı seviyeye indirmek buna katkı sağlamaktır (Arap, 2010: 10-11).

Bu nedenle üniversite sayısı ülkemizde her geçen gün artmakta ve hemen hemen her ilde üniversite açılmaktadır. Üniversiteler açıldığında dikkat edilmesi gereken bir takım hususlar vardır. Ülkenin gereksinimleri dikkate alınarak kalkınma planı yapılmalı bilimsel ve rasyonel şekilde karar verilmelidir (Kanun, md: 4- 5).

Tablo 1: Üniversitelerin Ekonomik ve Sosyal Gelişmeye Katkıları

Ekonomik	Sosyal
1. Üretkenlikte artış 2. İşgücü esnekliğinin artışı 3. Vergi gelirlerinde artış 4. Tüketimde artış 5. Yüksek kazanç düzeyi 6. Devlettten beklenen mali desteğin azalması 7. Yatırımdaki artış 8. İş bulmada kolaylık 9. Kişisel -mesleki hareketlik 10. Daha iyi çalışma koşulları	1. Bağış ve topluma hizmette artış 2. Suç oranındaki azalma 3. Daha uzun ve sağlıklı yaşam 4. Müşteri olarak daha iyi karar vermede 5. Teknolojiye uyum sağlaması ve teknolojiyi dahaiyi kullanma becerisinin gelişmesi 6. Kişisel sütunun yükselmesi 7. Çocukların daha iyi yaşaması 8. Daha fazla hobi, boş zaman 9. Kişisel statünün yükselmesi 10. Vatandaşlık bilincinin gelişmesi

Üniversiteler bölgesel kalkınma açısından bulundukları illerde ekonomik katkı sağlamaktadırlar. Bu katkıları rasyonel biçimde kullandıklarında ekonomik gelecek için iyi bir alt yapı oluşturmaktadırlar. Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis ilinde istihdam sağlamış, alt yapı yatırımları yapmış ve bu yönde ekonomiye katkı sağlamıştır (Bitlis Eren Üniversitesi, 2016).

4. BÖLÜM: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ'NİN SOSYO- EKONOMİK KALKINMADAKİ ROLÜNÜN TESPİTİNE YÖNELİK ÇALIŞMA

1- Genel Bilgiler: Ankete katılan öğrencileri tanıma amaçlı sorular yönlendirilmiştir.

2- Bitlis Eren Üniversitesi'nin, Bitlis ilinin sosyo- ekonomik kalkınmasında ki rolünü ölçmek için öğrencilere beşli likert ölçeği kullanılarak sorular sorulmuştur.

3- Bitlis Eren Üniversitesi'nde ankete katılan öğrencilere; hangi fakülte veya yüksekokul öğrencisi oldukları, kaçınıcı sınıf, cinsiyetleri, eğitim gördükleri yer, Bitlis ilinde oturma türleri, Bitlis ilinde yaşamaya öğrencilik hayatı ile mi başladıklarını, çalışıyorlarsa ne tür bir işte ve nerede, Bitlis ilinde yılda ne kadar kaldıklarını, ortalama aylık gelirleri ve nereden elde ettikler, yine likert ölçeği kullanmış olup kira ve konut harcamaları, sağlık, giyim, eğitim, haberleşme, gıda,

eğlence ve kültür ve diğer harcamalar gibi gelirlerini harcadıkları alanları ölçmeye çalışıldı.

4- Bitlis Eren Üniversitesi'nin Bitlis iline etkisini gözlemlemek. Yine beşli likert ölçeği kullanılarak öğrencilere; Bitlis Eren Üniversitesi kentin yaşam kalitesini yükseltir mi? Bitlis Eren Üniversitesi kentin sosyal hayatını geliştirir mi? Bitlis Eren Üniversitesi şehrin değişmesinde önemli bir rol oynamakta mıdır? Bitlis Eren Üniversitesi kentin kültür düzeyini yükseltir mi? Bitlis Eren Üniversitesi Bitlis iliyle bağlantısı kopuktur? Bitlis Eren Üniversitesi bölgenin kalkınmasında önemli bir rol oynar mı? Bitlis Eren Üniversitesi bölgenin ihtiyaç duyduğu beşeri sermayeyi üretir mi? Bitlis Eren Üniversitesi şehrin ekonomisine önemli katkıda bulunur mu? şeklinde sorular yönlendirilmiştir. Anket uygulaması yapılırken veriler tek tek bilgisayara aktarılarak toplanmıştır. Değerlendirilmenin yapılması için SPSS programı kullanılmıştır. Bu sayede anket sonuçları değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Güvenirlilik İstatistiği

Cronbach's Alpha	N of Items
,847	8

Durum Değerlendirme Özeti

		N	%
Cases	Geçerli	400	100,0
	Hariç ^a	0	,0
	Toplam	400	100,0

a. Prosedürü tüm değişkenlere dayalı Listwise silme

Analiz 400 öğrenciye uygulanmış ve kayıp değer görülmemiştir.

Toplam Madde İstatistikleri

	Öge Silindiğinde Ortalama Ölçek	Öge Silindiğinde Varyans Ölçek	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Öge Silindiğinde Cronbach's Alpha
yaşam_kalitesi	18,07	30,825	,735	,809
Sosyalhayat_gelişimi	18,05	30,646	,778	,803
kültür_düzeyi	17,98	30,764	,738	,808
kentin_değişimyüzü	18,04	30,911	,761	,806
Kent bağlantısının kopuk olması	16,99	43,326	-,162	,907
bölgenin_kalkınması	18,07	32,302	,657	,819
kentekonomisine_kat kı	18,23	32,849	,652	,821
beşeri_sermaye	17,84	32,504	,607	,826

Güvenirlilik istatistiklerine baktığımızda 8 değişken kullanılmış ve Cronbach's Alpha değeri 0.847 (%84.7) olarak görülmektedir.

Güvenirlilik İstatistikleri

Cronbach's Alpha	N of Items
,907	7

Durum Değerlendirme Özeti

	N	%
Cases Geçerli	400	100,0
Hariç	0	,0
Toplam	400	100,0

a. Prosedürü tüm değişkenlere dayalı
Listwise silme

Analiz 400 öğrenciye uygulanmış ve kayıp değer görülmemiştir.

Toplam Madde İstatistikleri

	Öge Silindiğinde Ortalama Ölçek	Öge Silindiğinde Varyans Ölçek	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Öge Silindiğinde Cronbach's Alpha
yaşam_kalitesi	14,59	31,615	,750	,889
sosyalhayat_gelişimi	14,58	31,522	,786	,885
kültür_düzeyi	14,50	31,649	,745	,890
kentin_değişimyüzü	14,56	31,620	,784	,886
bölgenin_kalkınması	14,59	33,260	,661	,899
beşeri_sermaye	14,36	33,149	,636	,902
kentekonomisine_katkı	14,76	33,467	,686	,897

Güvenirlilik istatistiği tablosu incelendiğinde 7 değişken kullanılmış Cronsbach'salpha değeri 0.907 (%90,7) olan analizin güvenirliliğini göstermektedir. Anketten Bitlis Eren Üniversitesi'nin kent ile bağlantısı kopuktur? sorusunu çıkardığımızda güvenirliliği daha da artmıştır. Sorunun çıkarılması uygun görülmüştür.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Değerlendirme

	Pearson Chi-Square Value	Asymp. Sig. (2-sided)
Sınıf	20.930	0.181
Fakülte/Myo	48.034	0.02
Bitlis-öğrencilik	10.655	0.559
Oturma	33.581	0.06
Bitlis-bulunma	15.741	0.471
Çalışma-durumu	56.337	0.000
Aylık-gelir	19.311	0.735
Gelir-nerden	28.025	0.31
Konut-kira	8.843	0.933
Gıda-harcama	7.082	0.996
Sağlık-harcama	10.545	0.837
Giyim-harcama	8.405	0.989
Ulaştırma-harcama	7.132	0.971
Eğitim-harcama	7.957	0.950
Eğlence-harcama	6.201	0.986
Haberleşme-harcama	12.325	0.721
Diğer-harcamalar	11.517	0.776
Yaşam kalitesi	16.284	0.433
Sosyal hayat	19.521	0.243
Kültür düzeyi	12.749	0.691
Kentin-değişim yüzü	15.526	0.506
Bölgenin-kalkınması	23.814	0.94
Kent ekonomisine katkı	10.197	0.856
Beşeri-sermaye	13.876	0.608

Tablo 1 incelendiğinde cinsiyete göre yapılan çalışmada, sınıf, fakülte/myo, Bitlis ilinde öğrencilik hayatı ile mi başladınız, oturma türü, Bitlis de kaç ay bulunuyorsunuz, çalışma durumu, aylık gelir, gelen gelir nereden, konut kira, gıda harcama, sağlık harcama, giyim harcama, ulaştırma harcama, eğitim harcama, eğlence harcama, haberleşme harcama, diğer harcamalar, yaşam kalitesi, sosyal hayat, kültür düzeyi, kentin değişim yüzü, bölgenin kalkınması, kent ekonomisine katkı ve beşeri sermaye değerlerinin cinsiyet ile olan ilişkisi gözlemlenmiş cinsiyete göre değişip değişmediğine bakılmaktadır.

Tablo 1'i incelediğimizde cinsiyet ile fakülte/myo, oturma türü, çalışma durumu değerleri arasındaki ilişki Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05' den küçük olduğu için anlamlıdır. Cinsiyet ile ilişkilerinde sınıf, Bitlis ilinde öğrencilik hayatı

ile mi başladınız, Bitlis de kaç ay bulunuyorsunuz, aylık gelir, gelen gelir nereden, konut kira, gıda harcama, sağlık harcama, giyim harcama, ulaştırma harcama, eğitim harcama, eğlence harcama, haberleşme harcama, diğer harcamalar, yaşam kalitesi, sosyal hayat, kültür düzeyi, kentin değişim yüzü, bölgenin kalkınması, kent ekonomisine katkı ve beşeri sermaye değerleri ile olan ilişkisi Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05' den büyük olduğu için anlamsızdır. Bundan dolayı tablo olarak anlamlı olan verilerin tabloları yoruma açık olacaktır.

Tablo 3: Cinsiyet İle Fakülte İlişkisinin Çapraz Tablosu

Cinsiyet		Fakülte/Myo									Total
		Sağlık myo	Hizan myo	Fen edebiyat	İibf	Mimarlık	Besyo	İslami bilimler	Teknik bilimler	Bankacılık MYO	
Kadın	Sayı	40	34	23	50	14	5	10	6	0	182
	Beklenen Değer	34,2	26	28,3	40,1	29,6	7,8	6,4	7,8	1,8	182
	Cinsiyet ile %	22,0%	18,7%	12,6%	27,5%	7,7%	2,7%	5,5%	3,3%	0,0%	100,0%
	Fakülte/Myo ile %	53,3%	59,6%	37,1%	56,8%	21,5%	29,4%	71,4%	35,3%	0,0%	45,6%
Erkek	Sayı	35	22	39	37	49	12	4	11	4	213
	Beklenen Değer	40	30,4	33,1	47	34,7	9,1	7,5	9,1	2,1	213
	Cinsiyet ile %	16,4%	10,3%	18,3%	17,4%	23,0%	5,6%	1,9%	5,2%	1,9%	100,0%
	Fakülte/Myo ile %	46,7%	38,6%	62,9%	42,0%	75,4%	70,6%	28,6%	64,7%	100,0%	53,4%
Total	Sayı	75	57	62	88	65	17	14	17	4	399
	Beklenen Değer	75	57	62	88	65	17	14	17	4	399
	Cinsiyet ile %	18,8%	14,3%	15,5%	22,1%	16,3%	4,3%	3,5%	4,3%	1,0%	100,0%
	Fakülte/Myo ile %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabloya bakıldığında kadınlar daha çok İİBF ve Sağlık/MYO tercih etmektedirler. Beklenen değer gerçekleşen değerden küçüktür. Erkekler ise İİBF ve Mühendislik ve Mimarlık Fakültesini tercih etmektedirler.

Tablo 4: Cinsiyet İle Oturma Türü İlişkisinin Çapraz Tablosu

Cinsiyet		Oturma Türü					Total
		Aileyanı	Devlet yurdu	Özelyurt	Kiralık daire	İldışı	
Kadın	Sayı	67	66	15	30	4	182
	Beklenen Değer	54,1	61,4	11,4	51,9	3,2	182
	Cinsiyet ile %	36,8%	36,3%	8,2%	16,5%	2,2%	100,0%
	Oturma türü ile %	56,3%	48,9%	60,0%	26,3%	57,1%	45,5%
Erkek	Sayı	50	66	10	84	3	213
	Beklenen Değer	63,4	71,9	13,3	60,7	3,7	213
	Cinsiyet ile %	23,5%	31,0%	4,7%	39,4%	1,4%	100,0%
	Oturma türü ile %	42,0%	48,9%	40,0%	73,7%	42,9%	53,3%
Total	Sayı	119	135	25	114	7	400
	Beklenen Değer	119	135	25	114	7	400
	Cinsiyet ile %	29,8%	33,8%	6,3%	28,5%	1,8%	100,0%
	Oturma türü ile %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabloya bakıldığında beklenen ve gerçekleşen değerlerde kadınlar erkeklere göre daha çok ailelerinin yanında kalmayı tercih etmektedir. Erkekler ise kadınlara göre kiralık dairede kalmayı tercih etmektedir.

Tablo 5: Cinsiyet İle Çalışma Durumu İlişkisinin Çapraz Tablosu

CİNSİYET		ÇALIŞMA DURUMU					
		Hayır	Kampüste		Kampüsdışı		TOTAL
			Yarı zamanlı	Tam zamanlı	Yarı zamanlı	Tam zamanlı	
Kadın	Sayı	167	10	1	3	1	182
	Beklenen Değer	155,2	10	5,9	5,9	5	182
	Cinsiyet ile %	91,8%	5,5%	0,5%	1,6%	0,5%	100,0%
	Çalışma Durumu ile %	49,0%	45,5%	7,7%	23,1%	9,1%	45,5%
Erkek	Sayı	171	12	11	10	9	213
	Beklenen Değer	181,6	11,7	6,9	6,9	5,9	213
	Cinsiyet ile %	80,3%	5,6%	5,2%	4,7%	4,2%	100,0%
	Çalışma Durumu ile %	50,1%	54,5%	84,6%	76,9%	81,8%	53,3%
Total	Sayı	341	22	13	13	11	400
	Beklenen Değer	341	22	13	13	11	400
	Cinsiyet ile %	85,3%	5,5%	3,3%	3,3%	2,8%	100,0%
	Çalışma Durumu ile %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Öğrencilerin %85.3'ü (341) Bitlis ilinde ikamet ederken çalışıyor musunuz? sorusuna yanıt olarak hayır demiştir. %14.7'si kampüste tam ve yarı zamanlı, kampüs dışında tam ve yarı zamanlı olarak çalıştığı görülmektedir. Kadınların %49.0 hayır cevabını vermiş %45.5'i ise kampüste yarı zamanlı çalışıyor cevabını vermiştir. Erkeklerin %84.62'si kampüste tam zamanlı, %81.8'i ise kampüs dışı tam zamanlı çalışıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 6: Sınıfa Göre Değerlendirme

	Pearson Chi-Square Value	Asymp. Sig. (2-sided)
Cinsiyet	20.930	0.181
Fakülte/Myo	112.439	0.000
Bitlis-öğrencilik	20.963	0.051
Oturma	48.776	0.000
Bitlis-bulunma	117.350	0.000
Çalışma-durumu	56.422	0.000
Aylık-gelir	42.196	0.012
Gelir-nerden	22.820	0.119
Konut-kira	32.688	0.008
Gıda-harcama	60.340	0.000
Sağlık-harcama	50.568	0.000
Giyim-harcama	34.919	0.021
Ulaştırma-harcama	118.333	0.000
Eğitim-harcama	29.165	0.023
Eğlence-harcama	18.489	0.296
Haberleşme-harcama	20.425	0.202
Diğer-harcamalar	17.867	0.332
Yaşam kalitesi	21.537	0.159
Sosyal hayat	23.189	0.109
Kültür düzeyi	35.200	0.004
Kentin-değişim yüzü	16.740	0.403
Bölgenin-kalkınması	20.388	0.203
Kent ekonomisine katkı	29.883	0.019
Beşeri-sermaye	33.857	0.006

Tablo incelendiğinde sınıfa göre yapılan çalışmada, sınıf, fakülte/myo, Bitlis ilinde öğrencilik hayatı ile mi başladınız, oturma türü, Bitlis de kaç ay bulunuyorsunuz, çalışma durumu, aylık gelir, gelen gelir nereden, konut kira, gıda harcama, sağlık harcama, giyim harcama, ulaştırma harcama, eğitim harcama, eğlence harcama, haberleşme harcama, diğer harcamalar, yaşam kalitesi, sosyal hayat, kültür düzeyi, kentin değişim yüzü, bölgenin kalkınması, kent ekonomisine katkı ve beşeri sermaye değerlerinin cinsiyet ile olan ilişkisi gözlemlenmiş cinsiyete göre değişip değişmediğine bakılmaktadır.

Tabloya baktığımızda fakülte/myo, oturma, bitliste bulunma, çalışma durumu, gıda harcama, sağlık harcama, ulaştırma harcama, kültür düzeyi ve beşeri sermaye arasındaki ilişki Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05' den küçük olduğu için

anlamlıdır. Sınıf ile ilişkilerinde cinsiyet, Bitlis ilinde öğrencilik hayatı ile mi başladınız, aylık gelir, gelen gelir nereden, konut kira, giyim harcama, eğitim harcama, eğlence harcama, haberleşme harcama, diğer harcamalar, yaşam kalitesi, sosyal hayat, kentin değişim yüzü, bölgenin kalkınması, kent ekonomisine katkı değerleri ile olan ilişkisi Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05' den büyük olduğu için anlamsızdır. Bundan dolayı tablo olarak anlamlı olan verilerin tabloları yoruma açık olacaktır.

Tablo 7: Sınıf İle Oturma Türü İlişkisinin Çarpaz Tablo

Sınıf		Oturma türü					Total
		Aileyanı	Devlet yurdu	Özelyurt	Kiralık daire	İldışı	
1. sınıf	Sayı	48	55	8	19	1	131
	Beklenen değer	39	44,2	8,2	37,3	2,3	131
	Sınıf ile %	36,6%	42,0%	6,1%	14,5%	0,8%	100,0%
	Oturma türü ile %	40,3%	40,7%	32,0%	16,7%	14,3%	32,8%
2.sınıf	Sayı	34	38	8	32	0	112
	Beklenen değer	33,3	37,8	7	31,9	2	112
	Sınıf ile %	30,4%	33,9%	7,1%	28,6%	0,0%	100,0%
	Oturma türü ile %	28,6%	28,1%	32,0%	28,1%	0,0%	28,0%
3.sınıf	Sayı	21	23	4	24	2	74
	Beklenen değer	22	25	4,6	21,1	1,3	74
	Sınıf ile %	28,4%	31,1%	5,4%	32,4%	2,7%	100,0%
	Oturma türü ile %	17,6%	17,0%	16,0%	21,1%	28,6%	18,5%
4.sınıf	Sayı	15	19	5	37	3	79
	Beklenen değer	23,5	26,7	4,9	22,5	1,4	79
	Sınıf ile %	19,0%	24,1%	6,3%	46,8%	3,8%	100,0%
	Oturma türü ile %	12,6%	14,1%	20,0%	32,5%	42,9%	19,8%
Lisansüstü	Sayı	1	0	0	2	1	4
	Beklenen değer	1,2	1,4	0,3	1,1	0,1	4
	Sınıf ile %	25,0%	0,0%	0,0%	50,0%	25,0%	100,0%
	Oturma türü ile %	0,8%	0,0%	0,0%	1,8%	14,3%	1,0%
Total	Sayı	119	135	25	114	7	400
	Beklenen değer	119	135	25	114	7	400
	Sınıf ile %	29,8%	33,8%	6,3%	28,5%	1,8%	100,0%
	Oturma türü ile %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabloya baktığımızda 1. 2. sınıflar aile yanında ve devlet yurdunda kalmayı tercih etmişlerdir. Gerçekleşen değer beklenen değerden büyüktür. 3. ve 4. sınıflar kiralık dairede kalmayı tercih etmektedirler.

Tablo 8: Sınıf İle Bitlis'te Bulunma Durumunun Çarpraz Tablosu

SINIF		Bitliste Bulunma					Total
		01.Mar	04.Haz	07.Eyl	10.Ara	5	
1. sınıf	Sayı	7	5	80	39	0	131
	Beklenen değer	10,5	5,6	69,1	45,5	0,3	131
	SINIF İLE%	5,30%	3,80%	61,10%	29,80%	0,00%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	21,90%	29,40%	37,90%	28,10%	0,00%	32,80%
2.sınıf	Sayı	11	3	51	47	0	112
	Beklenen değer	9		59,1	38,9	0,3	112
	SINIF İLE%	9,80%	2,70%	45,50%	42,00%	0,00%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	34,40%	17,60%	24,20%	33,80%	0,00%	28,00%
3.sınıf	Sayı	6	2	41	25	0	74
	Beklenen değer	5,9	3,1	39	25,7	0,2	74
	SINIF İLE%	8,10%	2,70%	55,40%	33,80%	0,00%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	18,80%	11,80%	19,40%	18,00%	0,00%	18,50%
4.sınıf	Sayı	7	6	39	27	0	79
	Beklenen değer	6,3	3,4	41,7	27,5	0,2	79
	SINIF İLE%	8,90%	7,60%	49,40%	34,20%	0,00%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	21,90%	35,30%	18,50%	19,40%	0,00%	19,80%
Lisansüstü	Sayı	1	1	0	1	1	4
	Beklenen değer	0,3	0,2	2,1	1,4	0	4
	SINIF İLE%	25,00%	25,00%	0,00%	25,00%	25,00%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	3,10%	5,90%	0,00%	0,70%	100,00%	1,00%
Total	Sayı	32	17	211	139	1	400
	Beklenen değer	32	17	211	139	1	400
	SINIF İLE%	8,00%	4,30%	52,80%	34,80%	0,30%	100,00%
	BİTLİS'TE BULUNMA İLE %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabloya baktığımızda 1, 2, 3 ve 4. sınıflar Bitlis ilinde 7-9 ay boyunca bulunduklarını söylemişlerdir. 3. ve 4. sınıfları incelediğimizde 10-12 ay arasında Bitlis ilinde bulundukları beklenen değer ve gerçekleşen değer arasında çok büyük bir fark olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 9: Sınıf İle Çalışma Durumu İlişkisinin Çarpaz Tablosu

SINIF		çalışma durumu					Total
		Hayır	kampüste- yarızamanlı	kampüste- tam zamanlı	kampüsdışı- yarı zamanlı	kampüsdışı- tam zamanlı	
1. sınıf	Sayı	118	8	0	5	0	131
	Beklenen değer	111,7	7,2	4,3	4,3	3,6	131
	SINIF İLE%	90,10%	6,10%	0,00%	3,80%	0,00%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	34,60%	36,40%	0,00%	38,50%	0,00%	32,80%
2.sınıf	Sayı	93	8	3	4	4	112
	Beklenen değer	95,5	6,2	3,6	3,6	3,1	112
	SINIF İLE%	83,00%	7,10%	2,70%	3,60%	3,60%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	27,30%	36,40%	23,10%	30,80%	36,40%	28,00%
3.sınıf	Sayı	63	2	4	4	1	74
	Beklenen değer	63,1	4,1	2,4	2,4	2	74
	SINIF İLE%	85,10%	2,70%	5,40%	5,40%	1,40%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	18,50%	9,10%	30,80%	30,80%	9,10%	18,50%
4.sınıf	Sayı	66	4	4	0	5	79
	Beklenen değer	67,3	4,3	2,6	2,6	2,2	79
	SINIF İLE%	83,50%	5,10%	5,10%	0,00%	6,30%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	19,40%	18,20%	30,80%	0,00%	45,50%	19,80%
Lisansüstü	Sayı	1	0	2	0	1	4
	Beklenen değer	3,4	0,2	0,1	0,1	0,1	4
	SINIF İLE%	25,00%	0,00%	50,00%	0,00%	25,00%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	0,30%	0,00%	15,40%	0,00%	9,10%	1,00%
Total	Sayı	341	22	13	13	11	400
	Beklenen değer	341	22	13	13	11	400
	SINIF İLE%	85,30%	5,50%	3,30%	3,30%	2,80%	100,00%
	ÇALIŞMA DURUMU İLE%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabloya baktığımızda 1.sınıfta çalışan sayısı daha azdır. Beklenen değer gerçekleşen değerden daha küçüktür. İlk sınıflarda çalışma sayısı daha düşük ilerleyen sınıflarda ise çalışma sayısının ilerlediği görülmektedir. İlk sınıflarda yarı zamanlı çalışma daha fazla iken ilerleyen sınıflarda tam zamanlı çalışmada artış olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 10: Sınıf İle Gıda Harcama İlişkisinin Çarpaz Tablosu

Sınıf		gıda_harcama						Total
		100-300	301-500	501-800	801-1000	1000 üzeri	22	
1. sınıf	Sayı	83	36	9	2	1	0	-30,86
	Beklenen değer	86,8	33,7	7,5	1,3	1,3	0,3	-31,77
	SINIF İLE%	63,40%	27,50%	6,90%	1,50%	0,80%	0,00%	-23,57%
	GIDA HARCAMA İLE%	31,30%	35,00%	39,10%	50,00%	25,00%	0,00%	12,51%
2. sınıf	Sayı	77	29	5	0	1	0	-28,73
	Beklenen değer	74,2	28,8	6,4	1,1	1,1	0,3	-27,14
	SINIF İLE%	68,80%	25,90%	4,50%	0,00%	0,90%	0,00%	-25,67%
	GIDA HARCAMA İLE %	29,10%	28,20%	21,70%	0,00%	25,00%	0,00%	-0,35%
3. sınıf	Sayı	51	16	6	0	0	1	-18,06
	Beklenen değer	49	19,1	4,3	0,7	0,7	0,2	-17,94
	SINIF İLE%	68,90%	21,60%	8,10%	0,00%	0,00%	1,40%	-24,37%
	GIDA HARCAMA İLE %	19,20%	15,50%	26,10%	0,00%	0,00%	100,00%	59,94%
4. sınıf	Sayı	54	20	3	1	1	0	-19,73
	Beklenen değer	52,3	20,3	4,5	0,8	0,8	0,2	-19,12
	SINIF İLE%	68,40%	25,30%	3,80%	1,30%	1,30%	0,00%	-24,97%
	GIDA HARCAMA İLE %	20,40%	19,40%	13,00%	25,00%	25,00%	0,00%	9,81%
İsansüstü	Sayı	0	2	0	1	1	0	0,46
	Beklenen değer	2,7	1	0,2	0	0	0	-1,02
	SINIF İLE%	0,00%	50,00%	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	11,67%
	GIDA HARCAMA İLE %	0,00%	1,90%	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	18,08%
Total	Sayı	265	103	23	4	4	1	-96,93
	Beklenen değer	265	103	23	4	4	1	-96,93
	SINIF İLE%	66,30%	25,80%	5,80%	1,00%	1,00%	0,30%	-24,22%
	GIDA HARCAMA İLE %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabloya baktığımızda gıda harcamaları 100-800 tl arasında olduğu görülmektedir. Gıda harcamalarının 100- 500 tl arasında yoğunlaştığı görülmektedir. 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda gıda harcaması 100-300 tl arasında daha fazla harcama yapıldığı görülmektedir. 300-800 tl arasında beklenen değer gerçekleşen değerden küçük çıkmıştır. Gıda harcamaları o aralıkta daha az yapılmaktadır.

Tablo 11: Sınıf İle Sağlık Harcama İlişkisinin Çarpaz Tablo

Sınıf		Sağlık harcama					Total
		0-20	21-50	51-100	101-300	301 üstü	
1. sınıf	Sayı	54	51	21	2	3	131
	Beklenen değer	59,6	49,1	17	3,9	1,3	131
	SINIF İLE%	41,20%	38,90%	16,00%	1,50%	2,30%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	29,70%	34,00%	40,40%	16,70%	75,00%	32,80%
2.sınıf	Sayı	48	49	9	6	0	112
	Beklenen değer	51	42	14,6	3,4	1,1	112
	SINIF İLE%	42,90%	43,80%	8,00%	5,40%	0,00%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	26,40%	32,70%	17,30%	50,00%	0,00%	28,00%
3.sınıf	Sayı	34	27	13	0	0	74
	Beklenen değer	33,7	27,8	9,6	2,2	0,7	74
	SINIF İLE%	45,90%	36,50%	17,60%	0,00%	0,00%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	18,70%	18,00%	25,00%	0,00%	0,00%	18,50%
4.sınıf	Sayı	44	23	9	2	1	79
	Beklenen değer	35,9	29,6	10,3	2,4	0,8	79
	SINIF İLE%	55,70%	29,10%	11,40%	2,50%	1,30%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	24,20%	15,30%	17,30%	16,70%	25,00%	19,80%
Lisansüstü	Sayı	2	0	0	2	0	4
	Beklenen değer	1,8	1,5	0,5	0,1	0	4
	SINIF İLE%	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	1,10%	0,00%	0,00%	16,70%	0,00%	1,00%
Total	Sayı	182	150	52	12	4	400
	Beklenen değer	182	150	52	12	4	400
	SINIF İLE%	45,50%	37,50%	13,00%	3,00%	1,00%	100,00%
	SAĞLIK HARCAMA İLE %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabloya baktığımızda genel olarak sağlık harcamaları 0-100 tl arasında olduğu görülmektedir. 1. sınıflarda sağlık harcaması daha az iken, 2. ve 3. sınıflarda artmıştır. 4.sınıflarda ise tekrar bir düşüş olduğu görülmektedir.

Tablo 12: Sınıf İle Ulaştırma Harcama İlişkisinin Çapraz Tablosu

Sınıf		Ulaştırma harcama					Total
		0-70	71-100	101-300	301-500	501 ve üzeri	
1. sınıf	Sayı	41	69	17	2	2	131
	Beklenen değer	51,1	61,2	14,4	2,9	1,3	131
	SINIF İLE%	31,30%	52,70%	13,00%	1,50%	1,50%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	26,30%	36,90%	38,60%	22,20%	50,00%	32,80%
2.sınıf	Sayı	47	53	10	2	0	112
	Beklenen değer	43,7	52,4	12,3	2,5	1,1	112
	SINIF İLE%	42,00%	47,30%	8,90%	1,80%	0,00%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	30,10%	28,30%	22,70%	22,20%	0,00%	28,00%
3.sınıf	Sayı	31	33	9	1	0	74
	Beklenen değer	28,9	34,6	8,1	1,7	0,7	74
	SINIF İLE%	41,90%	44,60%	12,20%	1,40%	0,00%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	19,90%	17,60%	20,50%	11,10%	0,00%	18,50%
4.sınıf	Sayı	36	32	8	3	0	79
	Beklenen değer	30,8	36,9	8,7	1,8	0,8	79
	SINIF İLE%	45,60%	40,50%	10,10%	3,80%	0,00%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	23,10%	17,10%	18,20%	33,30%	0,00%	19,80%
Lisansüstü	Sayı	1	0	0	1	2	4
	Beklenen değer	1,6	1,9	0,4	0,1	0	4
	SINIF İLE%	25,00%	0,00%	0,00%	25,00%	50,00%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	0,60%	0,00%	0,00%	11,10%	50,00%	1,00%
Total	Sayı	156	187	44	9	4	400
	Beklenen değer	156	187	44	9	4	400
	SINIF İLE%	39,00%	46,80%	11,00%	2,30%	1,00%	100,00%
	ULAŞTIRMA HARCAMA İLE %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabloya baktığımızda ulaştırma harcamaları genel olarak 0-500 tl arasındadır. 1.sınıfta 70-300 tl arası yoğunlaşma olduğu görülmektedir. İlerleyen sınıflara baktığımızda ise ulaştırma harcamaları düşmektedir.

İSTATİSTİK

Katkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı İçin		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
1. sınıf	131	3,4406	,95668	,08359	3,2752	3,6059	1,00	5,00
2.sınıf	112	3,8712	,87518	,08270	3,7073	4,0350	1,00	5,00
3.sınıf	74	3,5232	,87531	,10175	3,3204	3,7260	1,00	5,00
4.sınıf	79	3,4141	,97014	,10915	3,1968	3,6314	1,00	5,00
lisansüstü	4	3,5714	1,29363	,64681	1,5130	5,6299	1,71	4,71
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

Katkı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Between Groups	14,433	4	3,608	4,212	,002
Within Groups	338,362	395	,857		
Total	352,795	399			

ÇOKLU KARIŞIMLAR

Katkı/ Tukey HSD

(I) kac sınıf	(J) kac sınıf	Ortalama Farklar (I-J)	Std. Hata	Sig.	95% Ortalama Güven	
					Üst Sınır	Alt Sınır
1. sınıf	2.sınıf	-,43061*	,11911	,003	-,7570	-,1042
	3.sınıf	-,08260	,13459	,973	-,4514	,2862
	4.sınıf	,02646	,13184	1,000	-,3348	,3878
	lisansüstü	-,13086	,46978	,999	-1,4183	1,1565
2.sınıf	1. sınıf	,43061*	,11911	,003	,1042	,7570
	3.sınıf	,34801	,13865	,090	-,0320	,7280
	4.sınıf	,45707*	,13598	,008	,0844	,8297
	lisansüstü	,29974	,47096	,969	-,9909	1,5904
3.sınıf	1. sınıf	,08260	,13459	,973	-,2862	,4514
	2.sınıf	-,34801	,13865	,090	-,7280	,0320
	4.sınıf	,10906	,14973	,950	-,3013	,5194
	lisansüstü	-,04826	,47511	1,000	-1,3503	1,2537
4.sınıf	1. sınıf	-,02646	,13184	1,000	-,3878	,3348
	2.sınıf	-,45707*	,13598	,008	-,8297	-,0844
	3.sınıf	-,10906	,14973	,950	-,5194	,3013
	lisansüstü	-,15732	,47434	,997	-1,4572	1,1426

Lisansüstü	1. sınıf	,13086	,46978	,999	-1,1565	1,4183
	2.sınıf	-,29974	,47096	,969	-1,5904	,9909
	3.sınıf	,04826	,47511	1,000	-1,2537	1,3503
	4.sınıf	,15732	,47434	,997	-1,1426	1,4572

Tabloyu incelediğimizde Asymp. Sig. (2-sided) değer 0.05'ten küçük olduğu ve anlamlı olduğu görülmektedir. 1. 2. 3. ve 4. sınıfların ortalamalarını incelediğimizde Bitlis Eren Üniversitesi'nin bölgeye katkısı olduğunu söylemişlerdir. Ama 2. sınıflar 1. ve 4. sınıflara göre katkısının daha çok olduğunu söylemişlerdir.

İSTATİSTİK

Ktkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
0	1	4,1429	.	.	.	.	4,14	4,14
kadın	182	3,6162	,91178	,06759	3,4828	3,7495	1,00	5,00
erkek	213	3,5312	,97223	,06662	3,3999	3,6625	1,00	5,00
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

Katkı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Between Groups	1,063	4	,266	,298	,879
Within Groups	351,733	395	,890		
Total	352,795	399			

Tabloyu incelediğimizde ortalama olarak kadın ve erkekler Bitlis Eren Üniversitesi'nin katkısı olduğu kanaatindedirler. Kadınlar bu katkının erkeklerden daha çok olduğunu söylemektedirler. Fakat Asymp. Sig. (2-sided) değer 0.05'ten büyük olduğu için anlamsızdır.

İSTATİSTİK

Katkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
Aileyanı	119	3,5702	,83496	,07654	3,4187	3,7218	1,00	5,00
devlet yurdu	135	3,5778	,95287	,08201	3,4156	3,7400	1,00	5,00
Özelyurt	25	4,1429	,68139	,13628	3,8616	4,4241	2,71	5,00
kiralık daire	114	3,4699	1,01634	,09519	3,2813	3,6585	1,00	5,00
İldışı	7	3,1429	1,31449	,49683	1,9272	4,3586	1,00	4,29
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

Katkı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
BetweenGroups	10,629	4	2,657	3,067	,017
WithinGroups	342,167	395	,866		
Total	352,795	399			

Tabloyu incelediğimizde ortalama değere baktığımızda oturma türünün Bitlis iline katkısı olduğu olumlu yöndedir. Özel yurttaki kalmanın katkısının daha çok olduğu görülmektedir. Ailenin yanı sıra, kiralık daire, devlet yurdu ve il dışında kalma oranları birbirine yakın değerlerde olup ve katkılarının olduğu gözlemlenmektedir. Fakat Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05'ten büyük olduğu için anlamsızdır.

İSTATİSTİK

Katkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
1-3	32	3,8571	,91004	,16087	3,5290	4,1852	1,57	5,00
4-6	17	3,6387	,79076	,19179	3,2321	4,0452	2,00	5,00
7-9	211	3,4381	,97884	,06739	3,3052	3,5709	1,00	5,00
10-12	139	3,7163	,86436	,07331	3,5714	3,8613	1,43	5,00
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

Katkı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
BetweenGroups	12,810	4	3,203	3,721	,005
WithinGroups	339,985	395	,861		
Total	352,795	399			

Tabloya baktığımızda ortalama olarak öğrencilerin Bitlis ilinde bulunmaları olumlu bir katkı sağlamaktadır. 1-3 ve 10-12 ay arasında kalan öğrencilerin katkısı 4-6 ve 7-9 ay arasında kalan öğrencilerden daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. Asymp. Sig. (2-sided) değeri 0.05'ten küçüktür ve anlamlıdır.

İSTATİSTİK

Katkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
Hayır	341	3,5622	,95720	,05184	3,4603	3,6642	1,00	5,00
kampüste-yarızamanlı	22	3,8182	,84248	,17962	3,4446	4,1917	2,29	5,00
kampüste-tam zamanlı	13	3,8132	,49619	,13762	3,5133	4,1130	2,71	4,71
kampüsdışı-yarı zamanlı	13	3,2527	,95859	,26586	2,6735	3,8320	1,43	4,57
kampüsdışı-tam zamanlı	11	3,4935	,94191	,28400	2,8607	4,1263	1,71	4,43
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
BetweenGroups	3,515	4	,879	,994	,411
WithinGroups	349,281	395	,884		
Total	352,795	399			

Tabloya baktığımızda kampüste yarı zamanlı ve tam zamanlı çalışanların Bitlis iline olan katkısının daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. Fakat Asymp. Sig. (2-sided) değer 0.05'ten büyük olduğu için anlamsızdır.

İSTATİSTİK

Katkı

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	95% Ortalama Güven Aralığı		Minimum	Maximum
					Üst Sınır	Alt Sınır		
evet	271	3,5113	,98131	,05961	3,3940	3,6287	1,00	5,00
hayır	117	3,6947	,82640	,07640	3,5434	3,8461	1,00	5,00
Total	400	3,5725	,94032	,04702	3,4801	3,6649	1,00	5,00

ANOVA

Katkı

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
BetweenGroups	3,227	3	1,076	1,219	,303
WithinGroups	349,568	396	,883		
Total	352,795	399			

Tabloya baktığımızda ortalama olarak Bitlis ilinde sürekli kalan öğrenciler ve öğrencilik hayatı ile kalmaya başlayan öğrencilerin Bitlis iline katkı sağladığı görülmektedir. Yalnız Bitlis ilinde kalmaya öğrencilik hayatı ile başlayanların katkısının daha az olduğu gözlemlenmektedir. Bitlis ilinde sürekli olarak kalanların katkılarının daha çok olduğu gözlemlenmektedir. Fakat Asymp. Sig. (2-sided) değer 0.05'ten büyük olduğu için anlamsızdır.

5. SONUÇ

Çalışmanın amacı üniversitelerin sosyo- ekonomik gelişmesine katkılarını incelemektir. Bitlis Eren Üniversitesi'nin Bitlis iline sosyo-ekonomik anlamda katkılarını belirlemek için yapılmıştır. Uygulama kısmında SPSS İstatistik Programı kullanılmış ve analizi gerçekleştirilmiştir. Analizde yöntem olarak anket kullanılmış ve 8.578 öğrenci temsili olarak 400 öğrenciye uygulanmıştır.

Bitlis Eren Üniversitesi,

- 1- İdari ve akademik personeli, bünyesinde bulundurduğu öğrenci kapasitesi ve diğer sektörlerde faal olan işletmeler ile kurmuş oldukları ilişkiler sayesinde kentin ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadırlar.
- 2- Üniversite her zaman uzmanlaşma ve iş bölümünün ortaya çıkardığı bilgi, eğitim ve beceri kazanmış bireylere ihtiyaç duymaktadır. Üniversite bizzat ihtiyaç duyulan bu kişilerin yetiştirilmesinden sorumludur.
- 3- Bitlis ilinde kurulan üniversite farklı bölgelerden gelen öğrencileri bir arada barındırmakta, kültürler arası etkileşim sağlamaktadır. Bu sayede farklı kültürlerin bir araya gelmesiyle kurulmuş olduğu bölgenin sosyo-kültürel yapısında değişim olmasına neden olmaktadır.
- 4- Bölgede bulunan insanlara pozitif yönde bir enerji vermektedir. Sosyo-ekonomik gelişmeye pozitif katkı sağladıkları için her ilde üniversitenin kurulması olumlu olarak görülmektedir.
- 5- Anketlerin istatistiksel olarak analizleri incelendiğinde cinsiyete göre bayanların İİBF ve Sağlık Meslek Yüksek Okulunu tercih ederken, erkekler ise Mühendislik ve Mimarlık fakültesini tercih etmektedirler.
- 6- Bayan öğrenciler genellikle ailelerin yanında ve devlet yurdunda kalmayı tercih etmektedirler. Erkek öğrenciler bayan öğrencilere nazaran devlet yurdunda ve kiralık dairede kalmayı tercih etmektedirler.
- 7- Bayan ve erkek öğrencilerin çoğu çalışmayı tercih etmezken, erkek öğrencilerin %4.7'si kampüste yarı zamanlı çalışmayı tercih etmektedirler.
- 8- Sınıflara göre oturma türü belirlediğinde, 1. ve 2. sınıflar ailelerin yanında ve devlet yurdunda kalmayı tercih etmektedirler. 3. ve 4. sınıflar ise

devlet yurdunda kalmanın yanı sıra kiralık dairede kalmayı tercih etmektedirler.

- 9- 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri 7-9 ay boyunca Bitlis ilinde bulunduklarını yapılan anket sonucunda söylemişlerdir. 3. ve 4. sınıfların 10-12 ay boyunca da kaldıkları gözlemlenmiştir.
- 10- Ankete göre 1. ve 2. sınıflar öğrenci iken çalışmaya olumlu bakmayıp hayır cevabını vermişken, 3. ve 4. sınıflar kampüste tam zamanlı ve kampüste yarı zamanlı çalıştıklarını söylemişlerdir.
- 11- Gıda harcamalarına bakıldığında öğrenciler 100-800 tl arası harcama yapmaktadırlar. 1, 2, 3 ve 4. sınıflar genel olarak gıda harcamasına 100-300 tl harcamaktadırlar.
- 12- Sağlık harcamaları 1. sınıflarda 20-50 tl arası iken, 2. ve 3. sınıflarda artış olmuş 50-100 tl arasında, 4. sınıflarda ise tekrar düşüşe geçmiştir.
- 13- Ulaştırma harcamaları 0-500 tl arasında olmuştur. 1. sınıflarda ulaşım yapılan harcama 70-300 tl arasındadır. ilerleyen sınıflarda ise ulaşım harcamaları 0-70 tl arasına düşmektedir.
- 14- Bitlis Eren Üniversitesi'nin bölgeye olan katkısını incelediğimizde 1. 2. 3. ve 4. sınıflar üniversitenin kente katkısının olumlu yönde olduğunu söylemişlerdir. 2. sınıflar bu katkının 1.ve 4. sınıflara göre bu katkının daha fazla olduğunu söylemiştir.
- 15- Bitlis Eren Üniversitesi'nin cinsiyete göre katkısını incelediğimizde verilen cevaplar bayanlar ve erkek öğrenciler açısından olumlu olduğu görülmektedir. Bayan öğrenciler erkek öğrencilere göre bu katkının daha fazla olduğunu söylemişlerdir.
- 16- Bitlis Eren Üniversitesi'nin oturma türüne göre olan katkısı incelendiğinde, katkısının olumlu yönde olduğu görülmektedir. Özel yurttaki kalanların Bitlis iline katkısının aile yanında, kiralık daire, devlet yurdu ve il dışında kalanlardan daha fazla olduğu görülmektedir.
- 17- Bitlis Eren Üniversitesi'nde öğrencilerin Bitlis ilinde kalma sürelerinin kente olan katkısına bakıldığında, 1-3 ay ve 10-12 aya arası kalan öğrencilerin 4-6 ve 7-9 ay arası kalan öğrencilerden daha fazla olduğu görülmektedir.

18- Bitlis Eren Üniversitesi'nin öğrencilerinin çalışma durumlarının kente olan katkısı incelendiğinde, kampüste yarı zamanlı ve tam zamanlı çalışanların katkısının çalışmayan, kampüs dışı yarı zamanlı ve kampüs dışı tam zamanlı çalışanlardan daha fazla olduğu görülmektedir.

19- Bitlis Eren Üniversitesi'nde öğrencilerin öğrencilik hayatı ile kalmaya başlamaları ve Bitlis ilinde sürekli olarak yaşıyor olmalarının kente katkısının ne olduğu incelendiğinde, katkısının olumlu olduğu görülmektedir. Bitlis ilinde sürekli olarak yaşayan öğrencilerin kente katkısının öğrencilik hayatı ile başlayanlardan daha fazla olduğu görülmektedir.

Yukarıda sıralanan anket sonuçlarına göre, Bitlis Eren Üniversitesi'nin Bitlis iline ve çevresine ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda olumlu katkıları söz konusu olmuştur.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Yahya, Türk Eğitim Tarihi Ankara: PEGEM A Yayıncılık, 10. Baskı, 2016.

ALTINIŞIK, İ. P. Eğitim ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği. KMÜ İİBF Dergisi, 2008, 15.

ARAP, Sultan Kavili, “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 65 (1), 2010, 10-11.

ARAP, Sultan Kavili: “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 65, No. 1, s.1-30

ARDA, Berna: “Üniversite’nin Araştırma İşlevi ve Etik”, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Özel Eki, C. 25, No. 4, 2003, s.7-11.

ARSLAN, Ali, Kısır Döngü-Türkiye’de Üniversite ve Siyaset (1869-2004) ,İstanbul: Truva Yayınları, 2004.

ARSLANOĞLU, A.Rana: “Küreselleşme ve Üniversite”, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. XXI, No.1, Bursa, 2002, s.1-12.

BARRO, R. Education as a Determinant of Economic Growth, 2002, 9- 24.

ÇAKMAK, Ö.Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi. Ziya GökalpEğitim Fakültesi Dergisi 11. Cilt, 2008.

ÇOLAK, M. Eğitim ve Beşeri Sermayenin Kalkınma Üzerine Etkisi. Kamu- İş Dergisi, 11 (3), Çukurova Üniversitesi Çukurova Üniversitesi, (Çevrimiçi) <http://strateji.cukurova.edu.tr/EGITIM/ortas/12.htm>, 21.03.2012, 2010.

DOĞRAMACI Ali, “Cumhuriyet ve Üniversitelerimiz”, Cumhuriyet ve Üniversitelerimiz, Ankara: Başbakanlık Yayınları, 1999: 18.

DOĞRAMACI, İhsan, “Günümüzde Rektör Seçimi ve Atama Krizi Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim Yönetimine Bir Bakış,” www.dogramaci.org/r-main.html (20.12.2005), 2000.

ERDEM, A.Rıza: “Dünya’daki Yükseköğretimin Değişimi”,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, No. 15, 2006, s. 299-314

ERKAN, Hüsnü: Sosyo-Ekonomik Bölgesel Gelişme, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1987.

GÖLPEK, F. Eğitim Getirilerinin Özel ve Sosyal Açından İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi* (1), 2012.

GÖK, Fatma, “Cumhuriyet Dönemi’nde Eğitim Sistemi ve Üniversiteler,” İktisat Dergisi, 1998, 383: 75-80.

HACIOĞLU, Nejdet, “Diğer Konular”, Üniversite Reformu, Başbakanlık Yay., Ankara , 1999, S.24.

HATİBOĞLU, Tahir “1933 Üniversite Devrimi, Malche Raporu ve YÖK,” İkinci Üniversite Kurultayı Bildiriler Kitabı (İstanbul: Sarmal Yayınevi), 1995, 96-102

HATİBOĞLU, Tahir, Türkiye Üniversite Tarihi (Ankara: Selvi Yayınları), 2000.

HERRİCK,B.,Kindleberger,P., Economic Development, McGraw Hill Publication, 1983, p.21.

ILDIRAR, Mustafa: Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri, İstanbul, Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

ILDIRAR, Mustafa: Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri, İstanbul, Nobel Yayın Dağıtım, 2006, a.g.e, s.7.

IRMA Adelman, Erinç Yeldan, “Is this the end of economic development?”, Structural Change and Economic Dynamics, No. 11, p.95.

KİPER, M., Dünyada ve Türkiye’de Üniversite-Sanayi İşbirliği ve Bu Kapsamda Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (ÜSAMP), Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, Ankara, 2010

L.I, U. (4- 7 Haziran 1992). Eğitimin Ekonomik Rolü ve Türkiye ile İlgili Bulgular. *III. İzmir İktisadi Kongresi* (s. 225- 234). İzmir: Sosyal Değişim ve Sosyal Geliştirme Stratejileri, DPT Yayını.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ, İdari Faaliyet Raporu, 2012, s: 15.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ,İdari Faaliyet Raporu, 2014, s: 22.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ, İdari Faaliyet Raporu , 2015, s: 19.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ,İdari Faaliyet Raporu, 2016, s: 19.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ,İdari Faaliyet Raporu, 2016, s :75-80

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ, İdari Faaliyet Raporu, 2016.s :69.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ,İdari Faaliyet Raporu, 2016, s :71.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ,İdari Faaliyet Raporu, 2016, s :27.

MOSİNN, A. HumanCapital on Accumulation And economic Growth,. Lausanne: Universty Lausanne, 2012.

O'DONOGHUE, M. Economic Dimensions in Education. Ireland:Gill &Macmillian, Dublin, 1991.

ÖNDER Öztunalı, Üniversiteler Tarihi ve Vakıf Üniversiteleri, İstanbul, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2001, s. 6.

ÖZTÜRK Salih, İshak TORUN & Yıldız ÖZKÖK Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute Yıl/Year: 2011, Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue: 16, s. 145-158

PETRAKIS, P. S.Growth and Educational Levels: a Comparative Analysis. Economic of Educational Rewiew, 2012 .

STEELE D.B. “Regional multipliers in Great Britain”. Oxford Economic Papers, 21(2), 1969, 268-292.

SÜHA Göney, Şehir Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul,1995, 79-89.

SÜRMELİ, Fevzi, vd.:Anadolu Üniversitesinin Eskişehir’e Etkileri ve Şehrin - Üniversiteyi Algılayışı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2008.

TABAN, Sami, İktisadi Büyüme Kavram ve Modeller, Nobel Yay., Ankara, 2008.

TANİLLİ, Server, Uygarlık Tarihi ,İstanbul: Say Yayınları, 6. Baskı, 1991.

TELATAR, Osman Murat, Harun Terzi, “Nüfus ve Eğitimin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 24, Sayı 2, 2010, 197-214.

TEKEL, A. (4- 7 Haziran 1992). Bilgi Çağının Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi ve Ülkemiz Yönünden Konu ile İlgili Araştırma Önerileri . III. İzmir İktisat Kongresi. Sosyal Değişim ve Sosyal Gelişme Stratejileri, DPT Yayını.

TEKELİ, İlhan, “Dünya’da ve Türkiye’de Üniversite Üzerinde Konuşmanın Değişik Yolları,” Toplum ve Bilim Dergisi, 2003, 97: 123-143.

VARIŞ, F. Üniversitenin Değişen Fonksiyonu ve Bir Kaç Sorun, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:1, 1974, s: 345-360.

YÖK Hakkında” www.yok.gov.tr/hakkinda/hakkinda.htm, (07.06.2004).

WIDMANN, Horst , Atatürk ve Üniversite Reformu (İstanbul: Kabalcı Yayınevi), 2004.

1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu, (1750 SK).

ANKET ÖRNEĞİ

1. Kaçınıcı sınıf öğrencisisiniz?

☐ 1.sınıf ☐ 2.sınıf ☐ 3.sınıf ☐ 4.sınıf ☐ Lisansüstü

2. Kayıtlı olduğunuz yüksekokul/meslek yüksekokulu/ fakülte veya enstitü?

3. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın

☐ Erkek

4. Bitlis ilinde öğrencilik hayatı ile mi yaşamaya başladınız?

☐ Evet

☐ Hayır

5. Bitlis ilindeki oturma türünüzü belirtiniz?

☐ Ailemin yanı ☐ Devlet yurdu ☐ özel yurt ☐ kiralık daire ☐ İl dışı

6. Bitlis ilinde yılda kaç ay bulunuyorsunuz?

7. Bitlis ilinde ikamet ederken çalışıyor musunuz?

☐ Hayır

☐ Kampüste yarı zamanlı

☐ Kampüste tam zamanlı

☐ Kampüs dışında yarı zamanlı

☐ P O Kampüs dışında tam zamanlı

8. Ortalama aylık geliriniz kaç TL`dir? (Harçlık, Burs, Kredi vb.)

☐ 100-300 TL ☐ 300-500 TL ☐ 500-800 TL ☐ 800-1000 TL ☐ 1000TL üzeri

9.Ortalama aylık gelirinizi nereden elde ediyorsunuz?

☐ Aile ☐ Başbakanlık bursu ☐ Rektörlük bursu ☐ Burs almıyor

☐ Diğer

.....

Bitlis ilinde aylık ortalama harcama miktarınızı yapılan harcama türüne göre belirtiniz?

10. Konut ve kira harcamaları	O 100-300 TL	O 301-500 TL	O 501-800 TL	O 801-1000 TL
O 1000 TL üzeri				
11. Gıda harcamaları	O 100-300 TL	O 301-500 TL	O 501-800 TL	O 801-1000 TL
O 1000 TL üzeri				
12. Sağlık harcamaları	O 0-20 TL	O 21-50 TL	O 51-100 TL	O 101-300 TL
O 300 TL üzeri				
13. Giyim harcamaları	O 0-100 TL	O 101-249TL	O 250-499 TL	O 500-750 TL
O 750 TL üzeri				
14. Ulaştırma harcamaları	O 0-70 TL	O 71-100 TL	O 101-300 TL	O 301-500 TL
O 500 TL üzeri				
15. Eğitim harcamaları	O 0-50 TL	O 51-200 TL	O 201-600 TL	O 601-1000 TL
O 1000 TL üzeri				
16. Eğlence ve kültür harcamaları (Sinema, tiyatro, kafe vb.)	O 0-50 TL	O 51-200 TL	O 201-400 TL	O 401-600 TL
O 600 TL üzeri				
17. Haberleşme harcamaları	O 0-20 TL	O 21-40 TL	O 41-60 TL	O 61-100 TL
O 100 TL üzeri				
18. Diğer harcamalar (harcama türünü ve miktarını belirtiniz)				
O 0-200 TL	O 200-400 TL	O 400-600 TL	O 600-800 TL	
O 800 TL üzeri				

Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı tablodaki seçenekleri işaretleyerek belirtin?

19. Bitlis Eren Üniversitesi Kentin yaşam kalitesini artırır	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
20. Bitlis Eren Üniversitesi kentin sosyal hayatını geliştirir					
21. Bitlis Eren Üniversitesi kentin kültür düzeyin yükseltir					
22. Bitlis Eren Üniversitesi kentin yüzünün değişmesinde bir rol oynamaktadır.					
23. Bitlis Eren Üniversitesinin kent ile bağlantısı kopuktur					
24. Bitlis Eren Üniversitesi bölgenin kalkınmasında önemli bir rol oynar					
25. Bitlis Eren Üniversitesi kent ekonomisine olumlu katkıda bulunur					
26. Bitlis Eren Üniversitesi bölgenin duyduğu beşeri sermayeyi üretmektedir					